

یادونو

پی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

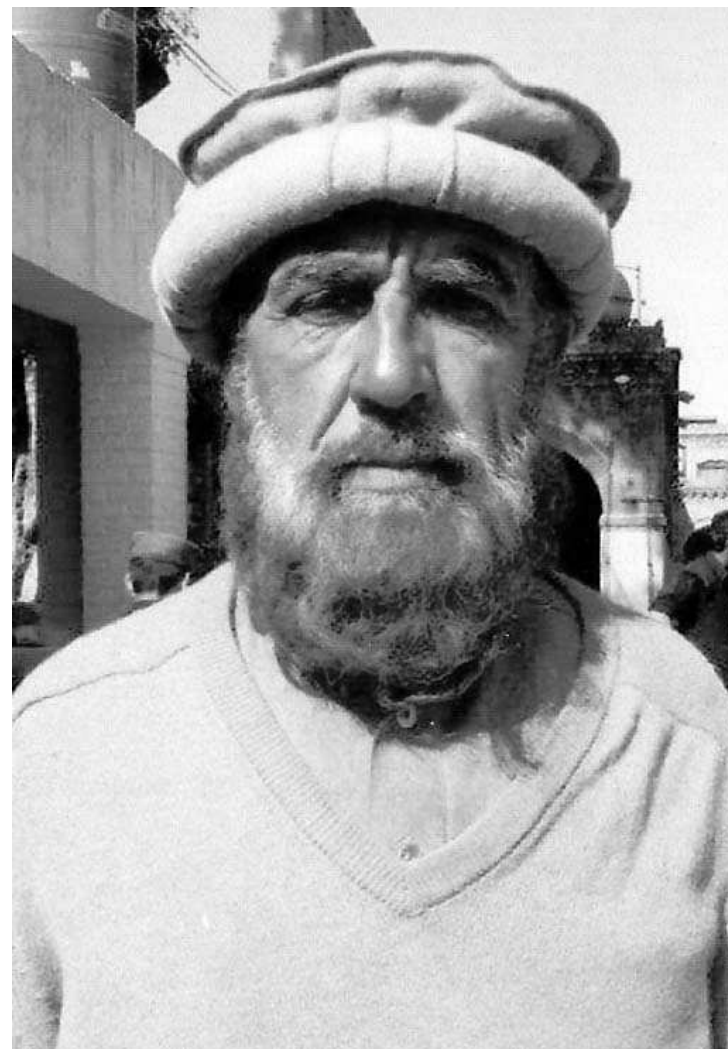
کتاب پڙندنه:

د کتاب نوم: ژوند د یادونو لاندې
لیکونکے: محمد طاهر عابد طائر
املا کره کتنه: طلبگار خوگیانی
زیر کتنه: پروفیسر اعجاز احمد
سرپاڼه: اسد گدون
چاپ کال: اکتوبر ۲۰۱۵ء
چاپ وار: لومړی
چاپ شمېر: ۵۰۰ ټوکه
کمپوز: امانی

Ketabton.com

د طائر

ګېر شوم طائره! د وختونو لاندې
بس تېروم ژوند د یادونو لاندې

د سترګو رپ کې سپری بوځي د وختونو شاته
خدايزده چې څه وي د ځينو تصويرونو شاته

سرېزه

اوس دې يادونه افسانې بنسکاري
داسې دستور د زمانې بنسکاري

دا شعر واقعي د کمال شعر دے، چې انسان وفات شي، نو
يادونه يې افسانې جوړې شي. د خداى پاک نظام دے چې د
دنيا مادي هر څېز لره زوال شته، ځکه چې الله پاک په خپل
قرآن پاک کښې فرمايي: «هر يو زنده به يو ځل ضرور د مرگ
مزه څکي» انسان مړ شي، خو ياد يې پاتې شي. ياد يو
داسې شے دے چې دې لره زوال نشته. دا اتل خبره يا امر
دے.

د دنيا هر څه به زارې شي
د جانان غمه په والله زړې پري نه

زه نه پوهېږم چې خپلې خبرې د کوم ځاي نه شروع کړم او په

تړون

د گران استاد ارواښاد ميا «نثارالدين صېب» په نوم چا چې
خپل ټول ژوند تر آخري ساه پورې د علم د رڼا په خورولو
کښې تېر کړه.

رڼا د مرگ په گودر نه ورکيږي

د ژوند د تکميل د ټولو نه لويه مرحله مرگ دے. مرگ انسان وژني هم او را ژوند د کوي يې هم، څوک چې د ژوند د خيبر د فلسفې سره شپې صبا کوي او د انسانيت د ارتقاء د تصور سره په لاره ځي مرگ يې هم نه شي وژلے.

دې مجموعه کښې بناغلی محمد طاهر عابد طائر هم د خپل قدر مند استاد «ميانثارالدين صېب» د مقصدي ژوند او بې لوثه عمل خاکه په دغه بنياد راپه ډاگه کوي چې:

مرنے والے مر تو جاتے ہیں فنا ہوتے نہیں

یہ حقیقت میں کبھی ہم سے جدا ہوتے نہیں

د بناغلي طائر دا کتاب ده ميني د هغه احساس غورځنگ دے چې ورك منظرونه، سپيڅلي رويے او ډوبېدونكي نندارې د نظرونه په آسانه سوزېدو ته نه پريږدي.

بناغلی يو طرف ته د خپلې موضوع مادي حدونو او چوکاټونو نه تېښته نه ده کړې، نو بل اړخ ته يې د خپلو تجربو او فراستونو په تار کښې د خپل استاد د ريښتینو وصائفو ملغلرې اميل کړې دي او دا حقيقت يې رانېکاره

کوم ځای يې خلاصې کړم. لنډه دا چې دا يو څو ماتې گودې خبرې خاطرې د خپل گران استاد ميانثارالدين صېب په یاد کښې ليکلي دي، ځکه چې د ژوند هېڅ څه پته نه لري. هسې نه چې مرگ تلوار وکړي او زه له دې څو خبرو نه محروم پاتې شم... په دې ليکلو کښې ما سره پوره پوره مدد د مياصېب ځوټے «ميا عادل نثار صېب» کړے دے، چې د هغه زه ډېره مننه او شکر يه ادا کوم او ورسره زما د کلاس ملگرو هم ډېره مننه چې ماته يې ددې خبرو ليکلو دپاره ډاډ راکړے دے. الله پاک دې د مياصېب روح ته خوشحالي ورنصيب کړي او د هغه په زامنو دې هم الله پاک خپل خصوصي رحم وکړي او خپل ټول ملگري او استاذان بناد او آباد غواړم.

په ډېر درنښت

محمد طاهر عابد طائر

کړې دے چې:

لطافت بے کثافت جلوہ پیدا کر نہیں سکتی
چمن زنگار ہے آئینہ باد بہاری کا

(غالب)

بناغله لیکونکے پہ دې راز پوهه دے چې د انسانیت معاشره د اقدارو، روایاتو، رسمونو او د انفرادي اجتماعي عادتونو نه دخپل وجود بنکلاگانې او ساه گانې اخلي او هم په دې باندې ژوند ۛ وي. مادي وجودونه فنا کيدے شي خو بنائسته رویے لازواله او دائمي وي. حڪه خود تصويرونو د شخصي حوالو د يادولو سره سره هغه تصورات هم نه هيروي چې د تاريخ په هر پړاو ورته انساني معاشره پامتداره پاتي شوي ده. بناغله خاڪه نگار ډپر په هنر د خپل استاد داسې خوبيانې مخې ته راولي چې ديو انسان ژوند كښې راشي نو سترگې او ذهن يې د رڼا گانو او پلوشو په درياب ورگديدے شي. بناغلي طاهر عابد طائر د ژوند په داسې مرحله كښې دے چرته چې د سحر او ماښام په تعبیرونو كښې فكر تيروخي او نظر تندك كېږي. ولي د خوشحالي زيرے دادے چې داسې نه شویدی او نه داسې احتمالاتو په تول كتاب كښې چرته پت پتونې كړی دی.

خاڪه نگاري او د خاكي فن په پښتو نثر كښې په اردو كښې د مالگې برابر هم نه دے. حڪه دا وئېل چې يار بناغله په دې

لې كښې ده چا د اثر لاندې دے. بې خايه دعوى ده. البته په اردو ژبه كښې فرحت الله (بيگ)، رشيد احمد صديقي، رضا همداني او فارغ بخاري د كمال خاكي ليكلي دي، چې ذوق ورته په تماشا او فكر ورته گوته په خله دے. بيا هم د طائر خاكي د ټولو نه په فرق محسوسېږي. طائر د خپل استاد د شخصيت نه صرف داسې حوالې تصوير كړي چې پخپله ورته محبوبې دي بلكه داسې اړخونه يې هم د انځورگري د منزلونو نه راتير كړي دي چې رنگ، نسل، جغرافيه او طبقاتي قدغونو نه آزاد دي او دا سلسله د بناغلي محمد طاهر عابد طائر د آفاقي سوچ په ترتيبولو كښې بنيادي حيثيت لري. هيله لرلے كېدے شي چې دا بناغله به په راتلونكي ساعتونو كښې د هاغه ليكونكو او تخليق كونكو په قطار كښې په هڅكه غړی او دريري كوم چې د قام تقديرونه بدلوي او د انسانيت نوې او رڼا تعبیرونه ويشي.

په ډېر درناوي

ډاکټر اظهار الله اظهار

صدر اردو خانگه

اسلاميه کالج يونيورسټي پېښور

۱۵ نومبر ۲۰۱۵ء

سریزه

دنوي تهذيب په رڼا کښې چې څومره تيارې دي د هغې سيورے د ننني ژوند له سحر نه هم ښکاري او په ماښام کښې هم. زمونږ معاشره په ډېره تېزۍ سره له بد تهذيبي سره مخامخ ده زمونږ تهذيب د شکست و ريخت يو داسې طوفان او سېلاب ته مخامخ دے چې هرڅه په کښې لاهو ښکاري او که چېرې د عقل خاوندانو او شعور مالکانو دې طوفان ته او دې سېلاب ته د علم و هنر، د عقل و شعور او د مذهب و تهذيب بند ونه تړلو نو خدای خبر چې زمونږ انجام به څه وي. دا د حقيقت يو مخ دی.

د حقيقت بل مخ؟ د حقيقت بل مخ همېشه موجود وو، کله تت او کله روښانه او حقيقت دا دے که يو طرفته په نوي کل کښې عملي، بد تهذيبي او بې ترتيبې ښکاري نو بل طرفته په نوي نسل کښې داسې ستوري هم شته چې د خپلو آثارو له کبله ځلنده ښکاري او د خپلې مطالعې مهذبې روپې او علمي وادبي هلو ځلونه د نوي سحر امید ښکاري.

محمد طاهر عابد طائر د ننني متضاد بيانيې او منظر نامې داسې ځوان قلمکار دے چې په خپل ورومبي اثر «ژوند د

یادونو لاندې» کښې نه صرف خپل هنر ښکاره کوي بلکه هغوي چې په کم خلوص او مینې سره د خپل گران استاد میانثارالدین صاحب ذکر او تذکره کړې بذات خود دا دیو رشد او مهذب شاگرد او د علم و ادب سره د بې کچې تعلق دیو طالبعلم قصه را وړاندې کوي. یو وخت وو چې په پښتو کښې نثر ډېر کم لیکلې کیدو خو اوس داسې نه ده هرڅو نن هم د نثر په مقابل کښې شعر، بې انتها لیکلې کيږي خو ورسره په څنگ کې تخلیقي او غیر تخلیقي ادبي نثر هم خپل وجود ښه دوران احساس ورکوي.

«ژوند د یادونو لاندې» د محمد طاهر عابد طائر لیک یو سوانحي خاکه ده چې ممدوح یې میانثارالدین صاحب دی. طائر د خپلې مشقې باوجود تر ډېره حده پورې په خپل لیک کښې کامیاب دے، دا ځکه وایم چې ماڅه چې دا مسوده ولوستله نو زه دیو داسې شخصیت نه پورا پورا آشنا شوم چې ما هیڅ نه پېژندو.

طائر په ډېره ساده ژبه کښې د میا صاحب کره وړه، حلیه د هغوی مشغله د هغوي تعلیم و تعلم سره شوق د ژبو او د ادبیاتو سره دهغوي مینه په ښه ډول سبق ښودل. د هغوی ذاتي زندگي او ډېرې خوبانيې او د هغوی هغه شفقت چې کوم د طالب علمانو دپاره عمومي وو، بیان او څرگنده کړے

ایک تاثر

مشتاق احمد یوسفی نے اپنی ایک تحریر میں ”یاد ماضی“ کے جزیرے میں رہنے والے شخص کے لیے کیا خوبصورت اور موزوں لفظ استعمال کیا ہے۔ یعنی ”یادش بخیر یا“ ذاتی طور پر میرا یہ خیال ہے کہ انگریزی کے لفظ (Nostalgic) کا اس سے بہتر ترجمہ ممکن نہیں۔ (ژوند د یادونو لاندی) بھی ایک ایسے ہی کسی ”یادش بخیر یے“ کی کتاب ہے۔ پشتو زبان اور اس کا ادب آج جس بلندی پر ہے۔ اگر ہم اُسے معیار اور پیمانہ بنا کر اس کتاب کا مطالعہ کریں گے تو یہ زیادتی ہوگی۔

لیکن اگر ہمارے پاس پیمانہ خلوص اور محبت ہے تو یہ کتاب اُس پیمانے پر ضرور پورا اترتی ہے محمد طاہر عابد طاہر نے اپنے استاد محترم ”میاں نثار الدین صاحب“ کو جن الفاظ میں خراج عقیدت پیش کیا ہے اور جس محبت اور خلوص سے پیش کیا ہے وہ آپ کو اس کتاب کی سطر سطر میں دکھائی دے گا۔ مصنف کی جواں سالی سے یہ اندازہ لگانا مشکل نہیں کہ اپنے استاد محترم سے ماضی بعید کا قصہ نہیں بلکہ چند سال ادھر کی بات ہے۔ اور یہ امر میرے لیے بجائے خود حد درجہ طمانیت اور تقویت کا باعث ہے۔ کہ (الحمد للہ) ہمارے اس معاشرے میں ایسے درد دل رکھنے والے اساتذہ اور ایسے عقیدت رکھنے والے شاگرد آج بھی موجود ہیں۔ کہنے

دے چے پُر تاثیرہ ہم دے او خوندور ہم۔ طائر خپل دے نثري لیک او لټون کبښې تر خپله حده کامياب او کامران دے د هغوی دا تحریر نه یوازې د لوستلو قابل دے بلکه دا تحریر یې خپل استاد ته خراج تحسین هم دے، چې د کوم نه استاد او د شاگرد بې لټوڅه تعلق او د شاگرد په ذهن و قلب کبښې د استاد لپاره موجود قدر او احترام موجزن ښکاري.

«ژوند د یادونو لاندی» کبښې د قلم یو څو معصومی غلطیانی هم ښکاري خو زه امید لرم چې د طائر قلم به ان شاء الله داسې روان وي او که هغوی دا رنگ مطالعه، مشاهده او قلم سره خپل تړون او خپله وابستگی برقرار وساتله نو دوي به ډېر زر په پښتو ادب کبښې خپل ځائے پیدا کړي.

ډاکټر تاج الدین تاجور

شعبه اردو،

گورنمنټ کالج پېښور

ژوند د یادونو لاندې

یادونه ښه وي او که بد، د انسان په لاشعور کښې پراته وي. انسان که هرڅومره کوشش او کړي چې د دې یادونو نه ځان خلاص کړي او د زړه نه یې چرته لرې او باسي خو دا کار دومره اسان نه وي. یادونه که خواږه وي نو بنده لئه پرې سکون او آرام نصیب شي او که چرې تراخه وي نو دومره بې دمه شي ته به وي چې څوک ترې په زور څرمن او باسي او کوشش کوي چې د دغې یادونو نه ځان خلاص کړي، خو څومره مزه چې په خوږو یادونو کښې وي دومره مزه د ژوند په یوه لاره کښې هم نه وي. سره کله هرڅومره د ژوند په کشالو کښې بوخت وي خو بیا هم چې د فرصت څه لمحات هغه ته په لاس راشي او ځان له یواځې شي دغه خواږه یادونه د هغه ملگري وي او د دې پر لړې د خیالونو دنیا ته بوځي او هغه یادونه لکه د فلم د ده د ذهن په پرده ده ته وار په وار ښکاره کېږي او د دې ترې مزه اخلي. دا تسلسل تر هغه وخته پورې نه ماتېږي ترڅو چې ده ته چا آواز نه وي ورکړي او یا

کو توپه کتاب کسی شخصیت کا ند کره ہے۔ لیکن کتاب کا مطالعہ کرتے ہوئے آپ پر یہ بات کھلتی ہے کہ آپ یادوں کے ایک ایسے جزیرے یا وادی میں داخل ہو گئے ہیں۔ جہاں ہر طرف شجر ہائے سایہ دار ایستادہ ہیں۔ میری ذاتی رائے تو یہ ہے کہ اس کتاب کا مطالعہ ضرور کرنا چاہیے۔ اس لئے نہیں کہ پشتو کا اعلیٰ ادب پڑھ سکیں بلکہ اس لیے کہ اس نفسا نفسی کہ دور میں آپ کو یہ چند صفحات ایسے پڑھنے کو ملیں گے جن میں اول و آخر خلوص ہی خلوص ہے۔

پروفیسر اعجاز احمد

شعبہ اردو

گورنمنٹ سپیریئر سائنس کالج

۱۰ نومبر ۲۰۱۵ء

د د پخپله د یادونو د دنیا نه را بهرنه شي. خو ډېر کم خلق وي چې دغه یادونه برقرار اوساتي. د وخت د تېرېدو سره ډېر یادونه د ذهن نه وځي خو د یو پخواني ملگري په ملاوېدو هغه یادونه واپس راشي او د دې ډېر بې قراره کړي، خو طائر یو داسې زلمی لیکوال د دې چې هغه دغه یادونه ډېر په کمال په کتاب «ژوند د یادونو لاندې» کښې یوځای کړي دي. طائر سره زما ملاقات نه د دې شوی. صرف د فیس بک په لار هغه سره زما خبرې اترې او د لیک په حواله لیده کاته شوي دي. هغه وخت په وخت د فیس بک په لاره خپل لیک کښه هغه نثروي او که نظم او که غزل ماسره شریک کوي. په دغه حواله زه دا وئیلې شم چې هغه به د مستقبل یو ډېر ښه لیکوال وي.

خبره ما د یادونو کوله. اوس راځم دې خبرې له چې طائر څه داسې کمال کړی د دې. نو په دې سلسله کښې زه دا وایم چې طائر د خپل سکول یو استاذ «میا نثار الدین صېب» نه ډېر متاثره و. او هغه سره یې بې کچه مینه وه، چونکه ده اوس خپل تعلیم د سکول تر حده پورې پوره کړی و او د سکول د چار دېواری نه بهر راوتی و. ظاهراً خبره ده چې انسان د ژوند په کشالو کښې اخته شي او ده سره بیا دومره وخت نه وي چې روزانه دې یوبل سره ملاوښي چرته په لار کښې ملاقات اوشي نو بېله خبره ده. دغه حال د طائر سره هم

شوی د دې. د دې هم د ژوند په کشالو کښې دومره اینښتې وو، چې د ده مرگ نه اته (۸) نهه (۹) ورځې پس خبرېکي، د مرگ خبر اورېدو سره د هغه د پښو نه زمکه تختي او په تېر شوي وخت پسې افسوس کوي او چې کله یو اځې شي نو هغه ټول یادونه یې مخې ته شي کوم چې یې د خپل استاذ محترم سره تېر کړې وو. ما چې د کمال خبره کړې وه نو هغه دا وه چې ده یادونه خپل ذهن او زړه کښې خوندي نه کړل بلکه ډېر په بې طریقي سره هغه ټول یادونو ته یو ترتیب ورکړ او په یو کتابي شکل کښې «ژوند د یادونو لاندې» دنیا ته وړاندې کړ او خپل محترم استاذ «میانثار الدین صېب» ته یې هغه مینه ورکړه چې د خپل ځان سره یې نور خلق هم په هغه مټین کړه.

ارشاد قمر

شرقي پيران مردان

۲۴ اکتوبر ۲۰۱۵ء

چې:

ملے خاک میں اہل شاں کیسے کیسے
 مکین ہو گئے لا مکاں کیسے کیسے
 ہوئے نامور بے نشاں کیسے کیسے
 زمیں کھا گئی آسماں کیسے کیسے

يو په کښې شک نشته چې تاريخ دے چې د ولسونو کړنې خوندي ساتي او واقعات پرې کوي... د ځينو اشخاصو کړنې داسې وي، چې نه يواځې تاريخ يې د خپل ویر تندې افتخار گڼي بلکه راتلونکي نسلونه ورباندې هم وياړ کوي، کوم انسان چې د خپل ژوند مقصد پېژندلې وي نو داسې انسان ديو وياړمنې تاريخ درلودنکی وي. د تاريخ په پاڼو کښې ديو ځلانده ستوري په شان ځلېږي او د ده يادونه او خاطرې د خلقو په زړونو باندې حکمرانې کوي او د تل لپاره ژوند د وي لکه يو شاعر وايي:

چې پېدا شوې تا ژړل خلقو خندل
 داسې مړ شه چې ته ځاندي خلق ژاړي

طائر صېب يو داسې موضوع اختيار کړې چې څومره ليکل پرې وشي نو اختتام نه لري، لکه شيخ سعدي وايي:

حامداً و مصباً اما بعد....

کله چې مې کتاب ويل شروع کړل، نو په کښې ورك شوم او چې کله مې ختم کړو او ترېنه فارغ شوم نو د ماضي د تمامو حالاتو او واقعاتو حسرت او ندامت می چال په زمانه کښې وپېژندل او مستقبل کښې مې د وفا نور خيال ساتلو غزم او د هغې نقد ثمره مې په لمن کښې وه.

د بناغلي محمد طاهر عابد طائر مجموعه (ژوند د يادونو لاندې) چې مې کله مطالعه کولو نو د کتاب مينځ ته نه وم رسېدلې چې زه يې د ماضي حالاتو ته متوجه کړم او د خپل ژوند د يادونو او خاطرې په چپو يې لاهو کړم چې وتل ترينه گران وو...

د محترم طائر صېب د خپل استاد سره دې بې کچه مينې او محبت او خلوص يو ځل بيا زما په زړه کښې تېر يادونه او خاطرې را ژوندۍ کړې او د خپلو اکابرېنو او مشائخو يو لوي فهرست مې مخې ته شو - ناڅاپه به دا اشعار را ياد شو

نه حسنش غائتے دارد نه سعدی را سخن پایان
بمیرد تشنه مستسقی و دریا همچنان باقی
اویا دا چې:

ستا د حسن گلان ډېر دي
جولی مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

راحم خپل مطلب ته چې د انسان ډېر قیمتي خیز په دنیا
کښې وخت او عمر دے، چې د ماضي، حال او مستقبل په
خانو تقسیم دے. داسې کردار او عمل کول چې ده لپاره
باقیات صالحات او نورو لپاره اسوه حسنه وگرځي. خپل
اوقات او عمر په بنو خاطر او یادونو باندې مزین او
قیمتي کړي، ځکه چې وخت او عمر د چا انتظار نه کوي لکه
عبدالرحمن بابا فرمائي:

بیایې وار په دنیا نه راځي رحمانه
په هر چا باندې چې تېر شي وارد عمر

هرڅه به دنیا کښې وي او مونږ به نه یو، خو زمونږ یادونه او
خاطري به وي.

هزاروں منزلیں ہوں گیں ہزاروں کارواں ہوں گے
بہاریں ہم کو ڈھونڈیں نہ جانے ہم کہاں ہوں گے

په آخر کښې زه خپل گران ورور محمد طاهر عابد طائر ته د
زړه له کومې دعا کوم چې الله تعالی دې ورله په علم و عمل
او عمر کښې برکت عطاء کړي. دې کتاب ته شرف قبولیت او
په فن د علم کښې دې ورته الله تعالی مزید ترقی ورکړي.

این دعا از من و از جمله جهان

آمین باد

بنده ناچیز مولانا محمد عبیدالله «فرید»
خطیب و امام مسجد آغه میرجانی شاه

هم ډېره مننه چا چې په بیماری کېنې هم د میاصېب وخت په وخت پوښتنه کړې او د رشته داری، رورولۍ، ملگرتیا او د شاگردۍ ترمینځ د مینې تاری پریکړېدو ته نه دے پریښے. په آخره کېنې طائر رور ته ده دې کتاب په حقله مبارکي وایم او د ژوند په هر پړاو یې شاد او کامران غواړم.

په مینه ډاکټر میاراشد نثار
کله موسی زی پېښور

مننه

دگران کشر محمد طاهر عابد طائر صېب څخه مننه چې په دې مشېنرې دور کېنې یې زما والد صېب په ښه لفظونو وستائیل. په دې وخت کېنې داسې خلق ډېر کم وي چې خپل استاد سره دومره مینه او کړي، چې د استاد هر لفظ و حرکت په خپل ذهن کېنې محفوظ کړي او د استاد د مرگ نه پس هغه ټول واقعات خوندي کړي او یو کتابي شکل ورکړي. یقیناً دا ډېر گران کار دے خو طائر صېب په خپل هنر او همت ترسره کړو او زما د والد صېب په اړه یې د کوره بهر ژوند نه هم مونږ ته آگاهی راکړه.

د والد صېب تلو نه پس زمونږ ژوند ډېر نیمگړے دے خو په دې نیمگړتیا کېنې مونږ ته خپل مشرانو، تره گانو او د میاصېب ملگرو ډېر ډاډ راکړے. د هغو ډېر احسان مندیو. ورسره د هغه مشرانو، د میاصېب ملگرو او زمونږ ملگرو

هغه چا رښتيا وائلي دي چې:
 کيا بھروسه هے زندگاني کا
 آدمي بللا هے پاني کا

هر څومره چې زه د يادونو نه تنستېدل غواړم، خو زما د زړه او ذهن لمن نه پرېږدي. دا څو خبرې ما د خپل ستر استاد ارواښاد «ميا نثارالدين صېب» په ياد کښې ليکلي، چې هغه زما دپاره ډېر يو غوره انسان وو. او د هغوی ماسره او زما د هغوی سره ډېر ښه وخت تېر شوه وو.

خو افسوس مرگي مونږ خپلو کښې سره دې څو خوږو شېبو ته پرې نه ښودو او سره يې جدا کړو. زما ډېر ارمانونه د ميا صېب د وفات نه پس هغه ټول لکه د وچ گل ورژېدل او زه نيمگرمه نيمه خوا پاتې شوم.

گران مياصېب د خپل ژوند او د خپل چاپېرچل خاندان، يارانو، دوستانو او د خپل شاگردانو دپاره يو مثالي ژوند تېر کړه وه. هغه د علم و عرفان يو روان سمندر وه، چې هر چا به ترېنه خپله علمي تنده ماتوله. د مياصېب په طبيعت کښې بلا خوبباني پرته وي... عاجزي، انکساري، ظرافت، لطافت، فصاحت دومره په وضاحت سره ښکارېدل، چې يو

د ميا صېب لنډه پېژندگلو

ميا نثارالدين	نوم:
ميا عبدالمجيد	د پلار نوم
۱۰ - ۷ - ۱۹۵۵	زېږېدنه
۱۹ - ۱۰ - ۲۰۱۴	وفات
محله گهڙی مياگان موسی زه پېښور	د پيدائش کله
پشاور نمبر ۲ سکول جی ټي روډ ۱۹۷۱ ء	ميتړک
گورنمنټ کالج پېښور ۱۹۷۴ ء	ايف اے
۱۹۷۸ ء	بي اے
۱۹۸۰ ء	بي ايډ
انگلش ۱۹۸۴ ء	ايم اے
په اول نمبر ۱۹۸۱ ء	سی ایس ایس
په نمبر ۲ سکول کښې ۲۰۰۷ ء	دنوکړی پوست
په خپل کلي کښې جون ۲۰۱۴ ء	هيډيماسټر
ميا راشد نثار، ميا عاطف نثار، ميا عادل نثار،	اولاد
ميا کاشف نثار	
مضمون نگاري، کالم نگاري د نهم او لسم دپاره	تخليقي کار
نوټسونه	

کم فهمه انسان به هم د هغوی مخ ته وکتل نو پرې پوهه به شو.

میاصېب د مډل سکول یو داسې استاذ و، چې خپل ټول عمر یې د علم پر چار او د علم رڼا خورلو کې تېره کړې و، امید دې چې دې سره به د ډېرو کورونو نه د جهالت تېرې لرې شوې وي. میاصېب هر څوکه د سکول استاذ و، خو هغوی به خپلو شاگردانو سره د پلار، رور، ملګرې په شان وخت تېرولو... نښه مزیدار برابر قد د عاجزۍ لباس یې په غاړه، عینکې یې په سترګو په شرعه برابره گیره، چې په کښې تور لږ او سپین زیات وو. پاکه لهجه د مخ نه یې صداقت ځلېده، طبیعت یې د خدا طرف نه لږ شان سنجیدګی ته زیات مائل و، هر شاگرد ته به یې د زوی په نظر کتل.

د میا صېب د مرګ خبر اورېدو سره زما د پښو نه زمکه او تښتېده، وارخطا شوم په خپل غوږونو مې باور نه راتلو، سمدستي مې خپلو ملګرو سره د فون په ذریعه رابطه اوکړه ټولو ملګرو باوري کړم او ډېر زیات خفه شوم... او بله د غم خبره دا وه، چې زه خبرېدم خبرېدم نو د میاصېب د وفات تقریباً اته، نهه ورځې تېرې شوې وې. په دې لړ کښې زموږ خوږ ملګرې «مفتون غرق وپرق صېب» د ژوند ابتداء

او انتها په خپل دوو شعرونو راغونډوي چې وايي:
د خدائے حکم ووله خاورې را پیدا شوم
لکه گل نیمګړې ژوند ته په خنده شوم

خوتر پایه مې د ژوند سپرلې مل نه شو
ارمانجن ترېنه په نیمه لار جدا شوم

د میا صېب وفات نه تقریباً درې څلور میاشتې مخکښې زه، احمد، اجمل، عبدالهادي او عمر خالد د څه کار دپاره خپل زوړ سکول نمبر ۲ ته تللي وو، نو موږ د سکول نه باهر د سکول دروازی سره ولاړ وو، چې ناڅاپه میاصېب په خپل موټر سائیکل زموږ مخې ته ودرېدو موږ ورسره مصافحه وکړه او د خپلو خبرو مطابق مو ترې تپوس وکړو، چې تاسو چرته روان یاست او دا تاسو ولې دومره کمزوري شوي یاست؟ نو میاصېب په ځواب کې وویل چې:

«ما خو ډېره سنگینه بیماری تېره کړه په سر کښې مې رسولی شوې وه د هغې اړپښن مې وکړو او ډېګري ګارډن ته دمعاينې لپاره روان یم» موږ پرې دزړه دتله خپل غم څرګند کړو.....

نو چونکه ما سره او عمر خالد سره یې لږ طبیعت لګېدلی وو نو په تللو تللو کښې یې راته وویل چې:

«اوس مېسج هم نه کوي کله کله خو مېسج کوه»
دا خبره اوس هم زما په غورونو کښې کړنگېږي. دا ملاقات
زمونږ د مياصېب سره آخري ملاقات وو او داسې سپيره
ملاقات وو چې بيا يې مونږ په جنازه کښې هم شرکت
ونه کړو.

په دې باره کښې عثمان علي عثمان ډېر ښه وايي چې:
د وير آواز به د هر چم هرې قلاه نه نه تلې
کاش چې دا بعضې بعضې خلک د دنيا نه نه تلې

د مياصېب دې غم زه داسې بې ځايه کړم چې تر اوسه خپل
ځاي ته نه يم راغلي.... او دميا صېب دا يوه خبره ما ډېر بې
سره کړي چې: «کله کله خو مېسج کوه»

شايد چې مياصېب زما نه گيله لرله... او خفه رانه لارو.....

په ژباړه کچه اس ادا سے که رت ہی بدل گئی
اک شخص سارے شہر کو ویران کر گیا

د مياصېب مرگ زمونږ د زړه کورونه وړان کړل. بيا د ميا
صېب د تعزيت دعا دپاره نهمه، لسمه ورځ پس د جمعې ورځ
وه مازيگر وخت کښې د مياصېب (موسی زئی) کلي ته کور
ته ورغلو... نو ما ځان سره د مياصېب هغه «فارسي لغت» هم
يوږو کوم چې ماله ميا صېب په لسم جماعت کال ۲۰۱۱ -

۲۰۱۲ کښې راکړه وو...

دا هغه لغت وه چې د کوم دپاره ما مياصېب ته يوه ورځ
وويل چې:

«سر دا لغت زما ډېر خوښ شو دے دا ماته راکړئ زه به
تاسوله بله واخلم»

نو ميا صېب د ځان سره لږ اومسېدو او په ځواب کښې راته
وويل چې:

«دا فی الحال ځان سره کېږده چې مادرنه کله وغوښتل نو بيا
بې راکړه»

د تعزيت دعا په وخت کښې ما سره عارف الله، اجمل او
عمر خالد تلي وو.... زمونږ ملاقات د ميا صېب زوی
«ميا عادل نثار صېب» سره وشو... ما «عادل نثار صېب» ته
دمياصېب هغه «فارسي لغت» پېش کړو نو هغوی راته
ووئيل چې:

«دا تاسوله ميا صېب در کړه دے، نو دا تاسو ځان سره د
ميا صېب د يوې نښې په توگه کېږدئ»

د «عادل نثار صېب» سره مونږ د ميا صېب په ژوند ډېرې
خبرې اوکړې، نو ميا عادل نثار صېب مونږ ته د خپل پلار يو
څو خاطرې هم بيان کړې چې:

«مياصېب يو ځل غريب رکشي والا ته په فارم باندې خپل

دستخط کړې و، نو وايي چې زه یوه ورځ د کور نه باهر ولاړ وم... یو بابا راغی او ماته یې اووئیل، چې ته د استاد زوی یې؟ ما جواب ورکړو، هو! «زه د استاد زوی يم» نو په تلوار سره یې راته ووئیل چې:

«دې استاد زمانه د یو دستخط په عوض کښې دوه زره روپۍ اخستی دي»
ما ترې تپوس او کړوچې:

«زما والد صېب درنه پخپله پیسې اخیستي؟»

ويې وئیل: «نه زه یو رکشي والا راوستم او هغه ووئیل چې: استاد د یو دستخط دوه زره روپۍ اخلي او ما ورله ورکړې»
ما بنام شو ما خپل والد صېب ته دا خبره اوکړه وايي چې:
«زه ورسره په موټر سائیکل سور شوم او د شپې په وخت کښې مونږ دواړه د رکشي والا کور ته لاړو، خورکشي والا مونږ ته د خپل کور دروازه خلاصه نه کړه...!!!»

بیا یې یوبله خوندوره خاطره مونږ سره شریکه کړه چې:
«مياصېب په خپل کلي کښې هیډماستر شوې و، نو د حکومت له اړخه ورته د اضافي کار حواله شوې و، چې تاته به په ورځ کښې پنځه زره (۵۰۰۰) روپۍ ملاوېږي، ته صرف د کلي په سکولونو گرځه بلکې یو قسم به نگراني هم کوي»

نو مياصېب درې ورځې دا خپل فرض ترسره کړل، خو ضمير يې پرې مطمئن نه و... نو د درې ورځو هغه تنخواه يې ورته واپس کړه او د هغه کار نه يې لاس واخيست. د دې وجهه دا وه، چې مياصېب دا نه غوښتل چې زما د لاس او ژبې نه چاته ضرر ورسې او خدائے پاک ته مې غاړه بنده شي.....

بیا د دې خبرې نه پرته ميا عادل نثار صېب مزید د مياصېب په ژوند رڼا واچوله، چې مياصېب څنگه په ظاهر کښې یو غیرت مند او ښه شريف النفس انسان و. هم دغه رنگ هغه په باطن کښې هم مخلص انسان و، ځکه چې دا مونږ مشاهده کړې ده، چې ځینې خلک ریاکار وي او په ظاهر کښې ډېر ښه وي، خو په باطن کې یې په زړه کښې نور څه پراته وي. داسې خلک شاتو کښې زهر خلقو ته ورکوي. د ریاکاری په باره کښې صوفي عبدالرحمن بابا هم وايي چې:

د ریا خرڅه یې خدائے مه کړه په غاړه
رحمان کور د ستار ترلے قلندر دے

مياصېب ددې شعر یو عملي نمونه وه. «ميا عادل نثار صېب» ووئیل چې:

«د مياصېب په سنگینه بيماری کښې ډاکټرانو په هغه باندي موبائيل بند کړ، نو موبائيل به زیاتره وخت له ماسره

«هغه د اردو اخبار نه گوري د انگليش اخبار گوري»

هغې نرسې په ډېره حيرانۍ ورته ووييل چې:

«دا خو داسې آن ايجو کېته بنکاري»

د مياصېب په طبيعت کښې انکساري دومره په غورځنگ

وه چې خپل ځان يې په هر ځای کښې نه بنودلو....

پاتې شوه د مياصېب د قابليت خبره، نو مياصېب په

انگليش او اردو کښې ډېر مهارت درلود. په انگلش کښې

خو دومره قابل وه، چې زمونږ د سکول پرنسيپل «مولانا پير

شبير احمد صېب» به ورته د انگلش نيکه وائييلو او دا

حقيقت هم دے، چې واقعي د انگلش نيکه وه.... مياصېب

به د انگلش اخبارونه ډېر کتل او د ميا عادل نثار صېب وينا

مطابق چې:

«د مياصېب نه چا تپوس وکړو، چې دا دومره په انگلش

کښې مهارت او دا نوي نوي لفظونه د انگلش تاسو کوم

ځاي نه پيدا کړو؟...» نو مياصېب به په ځواب کښې ووييل

چې:

«دا هرڅه ما د انگلش اخبار نه زده کړي» او مياصېب عادل

نثار ووييل چې:

مياصېب څلويښت کاله د انگليش اخبار لوسته دے او

مونږ ته به يې هم وائييل چې:

وه، نو هره ورځ به څلور پنځوو نه زيات رېنگونه راتلل، چا

به ووييل چې:

«سر جي ماته په فارم باندي دستخط اوکړه، چا به ووييل چې

دي هلك ته په پي، ټي، سي اسائمنټ کښې بنې نمبرې

ورکړه، چا به ووييل چې: «ماله فلاني ځاي کښې داخله وکړه»

په بيماري کښې هم مياصېب د خلقو د بېگار نه خلاص نه وه

ځکه چې هغه يو صادق انسان وه.

په دې دوران کښې «ميا عادل نثار صېب» د خپل والد د

بيماري په وخت کښې د هسپتال يوه عجيبه خاطره مونږ ته

بيان کړه، چې سره مونږ هم يو څو خبرې سره اوکړې د خپلو

زړونو هغه بوج مو پرې لري کړو.

هغوی ووييل چې:

«هسپتال کښې زه د کمري نه باهر راووتم، نو مياصېب راته

تلوتلو کښې ووييل، چې اخبار ورسره راوړه، نو ما باهر

نرسې ته ووييل، چې زما والد صېب ته اخبار يوسه... هغې

ورته د اردو اخبار وړے وه... نو مياصېب ترې انکاري

شوه... نو هغې نرسې زما ورور ته اووييل، چې ستاسو

والد صېب اخبار غوښتو چې اخبار مې ورله يوړو، نو بيا

يې واپس راکړو»

نو زما ورور ورته ووييل چې:

سره د شناختي کارډ او پيسې هم تلې وې، چې دې سره مياصېب ته ډېر تکليف ورسېدو. وايي چې بيا مياصېب د دې واقعي نه پس ډېر شکسته دل شو او دې واقعي پېښېدلو او رايادولو سره به ئې په ذهن بوج وه... نو وايي چې بيا ورله د کور له اړخه ډېر ډاډ او دلاسا ملاؤ شوه... نو مياصېب د دې جوگه شو چې خپل تعليم يې سرته رسولو... په رښتيا هم چې د داسې واقعي پېښېدلو سره د انسان زړه ماتېږي خو مياصېب ډېر حوصله مند انسان وه او خپل مرام ته يې ځان رسولو. بيا ئې يوبله واقعه راته ذکر کړه، چې په «پي سي» هوټل کېښې به د اين، جي، او له اړخه د خبرپښتونخواه د استاذانو ته ټريننگ ورکول په هغې کېښې به مياصېب ته ۳۰۰۰ روپۍ ورځ ملا وېده... خو بې مقصده وه مطلب دا چې د تعليم په معيار پوره نه وه نو درې ورځې لارې بيا يې په يو ماښام عادل نثار صېب وئېل چې ماته يې ددې خبرې ذکر او کړو او دغم اظهار ئې پرې را څرگند کړو او راته ئې و وئېل چې:

«دا پيسې خو زما دپاره حرامي دي حلالې نه!»

بيا هغه ځائ ته ورنغې --- دې سره بيا ئې ډېر واقعات مونږ ته بيان کړو چې د مياصېب ډېر شاگردان دي نن سبا په ډېرو غټو غټو سرکاري عهدې نوکريانې کوي. بيا يې و وئېل چې

«انگلش اخبار گورئ»

دې سره يې يو علمي خاطره بيان کړه چې:

«مياصېب په کال ۱۹۸۱ء کېښې د سي، ايس، ايس پرچه په ۷۵، ۷۶ نمبرو په اول نمبر پاس کړه، چې دې سره هغه وخت په پېښور کېښې مياصېب اول نمبر راغله وه.»

وايي چې:

«کله چې مياصېب د انټريو دپاره لار، نو هلته ترې امتحان والا ټول ټپوسونه په اسلامي حدود کېښې او کړه، ځکه چې په هغې کېښې يو کس د جماعتي اسلامي پارټۍ غړی وه. نو ميا عادل نثار صېب و وئېل چې:

«په هغه کېښې مياصېب په انټريو کېښې جواب ورکولو نه قاصر شو... د هغې نه پس بيا مياصېب د تبليغ لمن کلکه اونيوله او د قرآن ترجمه يې هم وکړه.»

ميا عادل نثار صېب د ميا صېب د تعليم په اړه دا وئېل چې يو ځل ميا صېب گورنمنټ کالج لاهور ته د «بي-ايډ» داخلي لپاره تلې وه نو ظاهره ده ځان سره ئې خپل ټول اصلي اسناد وړي وو او په يو بټوه کېښې ئې محفوظ کړي وو. د راتلو په وخت کېښې ريل گاډي کېښې ناست وه، نو هغه بټوه ترې چا پته کړه چې په هغې کېښې د هغه ټول تعليمي اصلي اسناد

په میا صېب کښې یو داسې عادت وه چې په مړي ژوندي کښې به که څوک ډېر هم لرې وو نو ځان به یې ورسولو خپله حاضري به یې کوله د خپل ژوند سره ترلې رسم رواج ته به یې ځان حاضر وه. د میا صېب جنازه کښې خو چونکه د بده مرغه زه نه وم بلکې نصیب مې په کښې نه وو، نو وایي چې د کلي خلق ټول حیران وو داسې درنه او غټه جنازه په اول ځل زمونږ په کلي کښې وشوه. د هر مکتب فکر خاوند په کښې موجود وه. دا وجه هم دا وه چې د میا صېب تعلقات ډېر وو هر چا سره به یې مړې ژوندې کولو، نو ځکه یې جنازه هم درنه وه. میا صېب به په خپل کلي او د کلي نه بهر غریب خلقو سره مدد کولو ډېر زړه سواندې انسان وه میا عادل نثار صېب وئېل چې میا صېب به کله خپله تنخواه واخسته نو پټ په پټه به یې په هغې کښې غریبانو له خپله حصه کوله او مونږ به پرې پوه نه شو او میا صېب به زیات مدد د هغو خلقو هغه هلکانو سره کولو کوم خلقو چې به د تعلیم سره شوق وه خو د تعلیم د خرچو او اخراجاتو توان به یې نه لرلو. داسې خلقو نه به یې تعلیمي کاغذونه او اسناد، تصویرونه واخستل او پخپله به یې ورله په بورډ کښې داخله وکړه. میا عادل نثار صېب وئېل چې زمونږ په کلي کښې یو سکول وه نو د هغې پرنسپل ته به یې وئېل چې د

غریب ماشومانو نه به نیم فیس اخلي، چې دوی خپل تعلیم جاري اوساتي او په را روان وخت کښې د تعلیم رڼا سره مخ شي د جهالت سره نه. میا عادل نثار صېب وئېل چې زمونږ د والد محترم میا صېب دا ارمان وه چې مونږ دې نوکري وکړې وکړو خو (۱۷ گریډ) والا... او دا به یې راته هم وئېل چې اخوا ديخوا نوکري به نه کوئ ۱۷ گریډ افسر به جوړیږئ گنې زه به یې درله گټم تاسو په کور کښې، خورئ او څښئ. بیا یې ووئېل چې څنې خلق د پلار نه شرمیږي او څه تپوس وغیره ترې نه شی کولې خو مونږ د میا صېب سره په گپ کښې آزاد وو مونږ ته یې بلکل یره نه وه بنودلې --- مونږ سره بلکل د ملگري په شان وه، ځکه به ترې مونږ هر رنگ سوال کاوه هغه د تعلیم په اړه وه که دیو لفظ تپوس کول او که د مذهب په اړه مونږ ته به یې جواب راکول. د میا صېب مثال زمونږ د پاره لکه د «انټرنېټ د گوگل» په شان وه. او دومره مونږ سره آزاد وه چې کله به ورته د موبائیل په مېسج کښې د خدا لطیفه وغیره راغله نوماته به یې راولېږله... وایي چې په کور کښې ډېر خوش اخلاقه وه... بلکې میا صېب بهر هم ډېر خوش اخلاقه وو. په خاندان کښې ټولو ته گران وه. ځکه چې میا صېب د ورو سره وروکې او د غټو سره غټه وه کله چې به

ورته د سحر وخت ملاؤ شو نو خپلو خپلوانو کره به تلو او د هغوی د حال احوال تپوس به یې کولو. میاعادل نثار صیب وئیل چې سحر به یې په کور کښې قهوه پخه کړه او بهر به یې اویسته د کلي یو څو مشرانو سره به کښېناستو او گپ به یې ورسره لگولو او قهوه به یې پرې څښله او بل دا چې میاصب کښې یو دا کار وه چې ځان سره به یې په جیب کښې په یو بتوه کښې توري چائې، چینی او وچ پی (شوده) گړځول، چې چرته به یې شپه راغله نو هغه کور والاته به یې ویل چې ماله چينک او پیالی راوړه ځان له به یې تور چائې تیارې کړې ځکه چې میاصب د تور چائې ډېر شوق لرلو. ډېر عجیب انسان وه چاته به یې د چائې پخولو تکلیف هم نه ورکولو. میاعادل نثار صیب وئیل چې میاصب به د شپې درې بجې راوینن شو ځان له به یې چائې جوړه کړه او په کرسی به کښېناستو د بیټرۍ په رڼا به یې اخبار کتل... د کوټې بلب به یې هم نه بلولو. داسې نه چې په کوټه کښې موجوده خلق د خوب نه وړان نه شي تر د سحر د سکول وخت پورې به میاصب چائې څښلې او اخبار به یې کتلو. میاعادل نثار صیب د ځان باره کښې ویل چې زه او زما نور وروڼه به د سحر مونځ ته نه پاسېدو د ورځې به مو نور مونځونه کول خو د سحر مونځ به راته گران وه. نو میاصب به راته ویل

چې مونځ کوئ د مونځ نه خلاصه نشته دا فرض دے او فرض به ضرور ادا کوئ.

ویل یې چې د میاصب ډېر ارمان وه چې مونځ ټول رونه سی، اېس، اېس وکړو او زه درسره په هغې کښې مدد او کړم میاعادل نثار صیب ویل چې زمونږ په کلي کښې ډېر مالداره خانان شته او د میاصب د هغوی سره ډېر ښه تعلقات وو، نو چې په کلي کښې به د کوم غریب د زوی واده وو نو هغوی به میاصب ته ویل چې مونږ سره دې خان له لار شه چې مونږ سره مرسته وکړي... بیا به میاصب هغه خان له لارو د میاصب دمخه به یې ورسره مدد کولو. میاصب په خپل کلي کښې ډېر مشهور وو او دا اندازه مونږ ته هله اولگېده چې کله مونږ د میاصب د تعزیت دعا دپاره د هغوی کلي ته ورغلو، چې د چانه به مو تپوس وکړو نو هغې به راته لاره سمه کړه... میاعادل نثار صیب وئیل چې د کلي خلقو مشوره کړې وه چې په کلي کښې به په یو چوک د میاصب نوم ږدو او د کلي د هائی سکول پرنسپل هم وئیل چې زه د میاصب په نوم یو کتب خانه (لائبریري) جوړوم او د گورنمنټ سره پرې خبره کوم... میاعادل نثار صیب ویل چې یوځل ورته د کلي خلقو وئیل چې میاصب تاسو الېکشن ته اودرېږئ نو میاصب ورته وئیل چې:

«زما یقین د مې زر به یې اوکتیم خو چې دا کوم عزت مې د مې نو دا به ختم شي»

الېکشن ته یې غاړه کښې نه نسوده... بیا یې وئیل چې میاصېب کله ډېر بیمار شو نو د پایو والا کرسی (ویل چیئر) باندې به مونږ گرځولو... نو یوه ورځ ورله ما (نایي) راوستو چې وېښتۍ ورله سم کړي نایي وئیل چې د کور نه یې را بهر کړئ... ما د کوره را بهر کړو نو سم ډېر خلق ورته راغونډ شو او تپوس به یې ترې کولو، چې میاصېب څنگه یې؟

نو وایي چې بیا ډېر ساعت پس راته میاصېب ویل: «زه چې کور ته څو زه خو نور تنگ شوم چې ښه يم او ښه يم».

بیا یې د میاصېب د طنز و مزاح یوه قصه وکړه، چې زمونږ په کلي کښې به یو سړي غلا کوله--- نو ما میاصېب ته وئیل چې: «ابو دا فلانې سرې د فلانې خان د پټې نه د غنمو

گیدې پټوي» نو میاصېب راته په خندا کښې وئیل چې:

«دا د دې غل لپاره حلال د مې» نو ما وئیل چې څنگه حلال د مې؟... وایي ځکه حلال دي زما په نزد چې دا خانان د خدائې

فرض کړې زکوة نه ورکوي نو ځکه په داسې خلقو الله پاک هم داسې غله وغیره مسلط کړي. میا عادل نثار وئیل چې

میاصېب به د پیسو پروا نه لرله... مطلب دا چې چا به ورته وئیل چې میاصېب فلانې ځائې ته څو نو د وخت او حالات د

مناسبت سره به ورسره ملگرې شو. دا پام لرنه به یې نه کوله چې ما سره په جیب کښې پیسې شته یا نشته... بادشاه سرې وۀ الله تعالی ورله مورځوی ورکړې وۀ.

وئیل یې چې یو ځل میاصېب زما مشر ورو میا عاطف نثار صېب په پښتو کښې مېسج وکړو نو ورته په غصه شو چې:

«تۀ ماته انگلش په پښتو کښې لیکې؟»

نو له دې وجه به ما بیا میاصېب ته مېسج په یره یره کول چې داسې نه گرائم (قاعدې) غلطې ونه شي....

د میاصېب په حلقه د میا صېب د ټولو نه کشر زوی میا کاشف نثار صېب په مونږ د میاصېب یو ارمان را څرگند کړو

چې... د میاصېب ډېر ارمان وۀ، چې زه کله سبک دوش (ریتاړډ) شم، نو په کلي کښې به خپل سکول او باسم او په

ښه معیاري ټوگه به په کښې د تعلیم خورونه کوم...

میا عادل نثار صېب وئیل چې کله په اول ځل مونږ میا صېب په هسپتال کښې داخل کړو او اپرېشن مو ورله کولو نو د میا

صېب په جیب کښې ما لاس دننه کړو نو ماته په گوتو کښې څلور، پنځه د داخلو فارمونه راغلل... چونکه په میا صېب

تکلیف وۀ نو هرڅه ترې هېر شوي وو... نو ما ورته ووئیل چې:

«ابو دا فارمونه د چا دي؟ او دې سره څه او کړم؟»

لفظ تپوس وکړو....

هغه وخت ميا صېب مونږ سره په لسم کلاس کښې د انگلش پيرډ درلود.... لفظ وه «خوگر» نو مياصېب ماته دې لفظ باره کښې د مرزا غالب دا مشهور شعر ووئيلو:

رنج سے خوگر ہوا انسان تو مٹ جاتا ہے رنج
مشکلیں مجھ پر پڑی اتنی کہ اسماں ہو گئیں

چونکه زما د ادب سره ډېره مينه وه، نو ماته به په شاعري کښې د سخت الفاظو ډېر تکليف وه، نو بل ځل مې د مياصېب نه د علامه اقبال «شکوه جواب، شکوه» کښې يو لفظ راته ډېر مشکل او سخت ښکارېده، نو تپوس مې تېرې اوکړو.....

«خاکم بدھن» لفظ وه، مياصېب بيا دا لفظ داسې بېل بېل کړو.

خاک..... خاوره

م..... ځان ته اشاره ده «زه»

بدھن..... په خوله کښې

د مياصېب د خولې الفاظ چې:

«زما په خوله کښې خاوره»

بيا رو رو مياصېب په ما باندې شكي شو، چې دا الفاظ خو

نو ماته يې ووئيل، چې په دې داخلو فارمونو کښې ماته ځينې کسانو پيسې راکړي او ځينې کسانو ته پاتې دي ته ورشه دا ټول فارمونه جمع کړه او پيسې په کښې د خپله جيبه واچوه... نو وايي زه بيا لارم او هغه فارمونه ما په خپلو پيسو جمع کړه... نو د دې نه دا خبره را په ډاگه کيږي چې مياصېب به خلقو څومره بېگار کولو او بيا په داسې دور کښې دې کارونو لپاره ځان اوزگارول ډېر مشکل کار دے.

ما به اکثر په سکول کښې د مياصېب نه د اردو الفاظو تپوسونه کول، نو يوه ورځ مې ترې «لولاک» لفظ تپوس وکړو، نو ماته يې ووئيل چې:

«دا لفظ په قرآن کښې شته؟»

ما ورته په جواب کښې ووئيل «نه!!»

نو د مياصېب دا طريقه راته اوس هم ياده ده، چې لفظ يې بېل بېل کړو لکه داسې:

لو..... اگر

لا..... نيم

ک..... تم هوتے

د مياصېب د خولې الفاظ چې:

«اگر تم نه هوتے»

بيا ډېرې ورځې تېرې شوې... بيا مې ترې يو ځل بيا ديو

صرف هم په داسې شاعري کښې وي.....

اکثر به ما ځان سره سکول ته د علامه اقبال کتابونه وړل، نو یوه ورځ زه د کتاب په سوچ کښې وم، چې اچانک راباندې میاصېب راغی او په موقع یې راسره د شاعري کتابونه او کتل، ځان سره یې د کلاس نه باهر اویستم... د یخنی-موسم وه، زه او میاصېب نمر ته کښاستو... نو میاصېب رانه ډېر ښه ښه تپوسونه شروع کړل... میاصېب زما نفسیات معلوم کړل، نو راته یې وویل چې:

«زه هر څوک ځان ته نه را نږدې کوم، ځکه چې خلق هر رنگ سوچ کوي او چې کله داسې څوک او گورم، چې هغه کښې خپله د زده کړې صلاحیت وي، نو هغه سره خواري کوم»

میاصېب هغه وخت کښې ماته دا مشوره راکړه، چې «فرست ائیر» کښې ته آرتیس واخله ستا دپاره به ډېر سودمند او خپري خپل قابلیت به برقرار اوساتي.

دې سره ماته ارواښاد «محمد اقبال صېب» او «حبيب الرحمن صېب» هم وویل چې آرتیس واخله.

د ۲۰۱۲ء واقعده، چې ما د عبدالرحمن بابا لائبرېری کښې ممبر شپ کولو، نو هغه راله فارم راکړو، چې دې باندې د خپل استاد نه دستخط راوړه، ما میاصېب ته کال اوکړو چې سرتاسو چرته یاست هغه او وویل چې:

«زه خو سکول کښې یم خیر شه؟!»

ما ورته او وویل چې زه سکول ته درځم او ماته په فارم دستخط اوکړه، نو میاصېب جواب راکړو چې:

«ته ماله د خپل کور پته راکړه زه به ستاسو کور ته درشم ته تکلیف مه کوه.»

ما د خپل کور پته ورکړه میاصېب په موټر سائیکل راغی د گرمۍ موسم وه... بېټک کښې را سره کښاستو ما شربت راوړو میاصېب ښه په شوق او څه ما په زوره پرې درې څلور گیلاسه او څښل او ډېرې خبرې مو د ادب او د دین په حواله اوکړې. د دین په باره کښې مونږ خپلې خبرې لږې زیادې کړې، نو میاصېب ماته دا شعر وویل چې:

نږهې بحث میں نے کی ہی نہیں

فالتو عقل مجھ میں تھی ہی نہیں

میاصېب ماته په فارم دستخط اوکړو، نو زما سوچ وه چې مهر دپاره به زه سکول ته ځم. زما دا سوچ ختم نه وه، چې میاصېب د خپل جېب نه مهر را وپست ما ډېر او خندل او میاصېب هم... الله پاک میاصېب له ډېر ښه اخلاق ورکړي وو.

جون ۲۰۱۴ء کښې میاصېب په خپل کلي موسی زی کښې د پرائمری سکول هیډ ماسټر شو. هغه وخت زه په فرست ائیر

کښې وم، نو چې کله زه خبر شوم نو بلا تکلیف ما میاصب ته په مېسج کښې د هیډ ماسټرې مبارکې ورکړه. میاصب ډېر خوشحاله شو او په جواب کښې راته ووئیل چې:

«کله چې ستا امتحان ختم شي، نو خپلوملگرو سره بیا زما کلي ته «موسی زی» ته راشئ»، خو افسوس چې بیا زه ورتگ ته چمتو نه شوم... میاصب ډېر ایمانداره او متقي انسان وه.

یوځل ترې ما پښتنه اوکړه چې سرتا سو ولې بورډ ته د پرچو چیک کولو دپاره نه ځئ...!!؟

نو میاصب ډېر په مشفق انداز کښې راته اووئیل چې:

«ماته بورډ افسران وایي چې راشه بڼې پیسې هم راته ملاوېږي خو زه یرېرم چرته مې د لاسه زیاتې اونه شي، نو بیا یې راته یو د اسلامیات استاد په گوته کړو چې:

دا فلانې استاذ د اسلامیات استاد دے او دة هم په بورډ کښې د انگلش پرچې چیک کړې... آیا دا ظلم نه دے!!!»

ما ورته په افسوس ناکه لهجه کښې ووئیل چې:

«بېشکه دا ظلم دے.»

یوځل زه د میاصب سره په کلاس کښې د ادب په خبرو کښې دومره دننه لارم، چې ماته یې د غالب یو شعر د هغه وخت د خبرو مناسب ووئیل چې دا شعر غالب د څه دپاره

ویلے دے اوس هغه واقعه رانه هېره ده خو هغه شعر راته یاد دے چې:

عاشق هوئے ہیں آپ بھی اک اور شخص پر
آخر ستم کی کچھ تو مکافات چاہئے

میاصب به د موقعې په مناسبت سره ډېر د کار شعر ویل... لکه یو ځل د ملك الموت باره کښې خبره راغله، نو میاصب د غالب یو شعر ووئیل او ورسره یې دمخه واقعه هم ذکر کړه، چې غالب دا شعر څه دپاره ویلے وه:

تم کون سے تھے ایسے کھرے دادو ستمد کے!
کرتا ملک الموت تقاضا کوئی دن اور

یوه ورځ زه او اجمل سکول ته څه کار پسې لارو، نو بیا مو میاصب سره ملاقات وشو. زه او میاصب به چې کله هم یوځای شو، نو مونږ به په ادب خبرې کولې، نو ما ترې بې تکلفه تپوس اوکړو چې:

«سرتاسو د غالب شعرونه ډېر زیات وائے دا څه وجه ده؟» نو میاصب او خندل او راته یې ووئیل چې:

«افسوس دې وخت کښې غالب نه دے ژوند دے گڼې زه به ټھیک ورغلے وم او بېعت به مې ورسره کړے وے. هغه زما

پير دے زما ورسره ډېره مينه ده.»

او دا حقيقت هم دے، چې هغه وخت زه د غالب په شاعري بلکل نه پوهېدم، بيا چې لږ مخکښې کلاسونو ته لاړم او شاعرانو، استادانو سره مې ناسته پاسته قايمه کړه، نو لږلږ پرې پوه شوم... د غالب باره کښې زمونږ گران استاد «سيف الله خان دوراني صېب» به کله کله په خدا کښې وائيل يې:

((غالب بڑا اثراتی شاعر تھا اور بہت ذہین بھی تھا))

د دې نه بيا دوه درې مياشتې پس مياصېب يو ځل ماته کال کړے وۀ خو زه په کالج کښې پير ډ کښې وم، نو پوهه شوے پرې نه وم. د معمول مطابق ما وروسته اوکتل ډېر خفه هم شوم ما بيا خپله مياصېب ته رېنگ اوکړو چې:

((سر بښنه غواړم زه په کلاس کښې وم ستاسو په رېنگ پوهه شوے نه وم... خير خو وو چې تاسو کال کړے وو؟))

مياصېب راته ډېر په مشفق انداز کښې ووييل چې:

((هو! بچيه خير وۀ... مادر نه د غالب ديو شعر تپوس کولو... خو تا کال اوچت نه کړو نو زه لائبريري ته لاړم... هلته مې اوکتو...!!!))

زه کله کله دا واقعه او منظر را يادوم، نو ډېر زيات حيران شم، چې مياصېب څومره د خوبيانو ډک وۀ، چې هغه زما غوندي کم فهم شاگرد نه هم د غالب د شعر تپوس کولو...))

ما به اکثر غزل ليکل خو د شعر په عروض بلکل نه ووم پوه، چې په شعر کښې چې، سيلابونه، بحر وزن خيال ساتل ډېر مهم دي. زه دومره پوه وم، چې په شعر کښې قافيه او رديف ډېر لازم دے... نو يو ورځ مې داسې د مازيگر وخت کښې ميا صېب ته خپل بې اصلاح غزل په مسېچ کښې ور ولېږه، نو د ما بنام مونځ نه پس ماته مياصېب يو مسېچ اوکړو چې:

((دا تا چې کوم غزل د پښتو ماته رالېږلے دے دا بې اصلاح دے او زه درته د دې اصلاح کوم))

لږ ساعت وروسته مياصېب ماته هغه غزل بيا راولېږلو او اصلاح يې ورله کړې وه... تر ډېر وخته پورې ما به غزل، شعر ليکل بيا چې ما په بي- ايس کښې داخله واخستله، نو د کالج په اوله ورځ زما ملاقات د پښتو ډېر ښه شاعر ((پروفيسر سيد شاه سعود صېب)) سره او شو. هغوی ته مې خپل غزل وړاندې کړو، نو هغوی راله اصلاح اوکړه او د شعر په ليکلو هم پوه يې کړم.

دا شعر ما د مياصېب نه په اول ځل اور بدلے دے، چې تشریح يې هم ورسره کړې ده:

مگس کو باغ میں جانے نہ دیجو!
کہ ناحق خون پروانے کا ہوگا

د مياصېب نه مونږ تر ډېر حده پورې ډېر څه زده کړي که هغه

د ژوند په حواله، د اسلام په حواله، د پښتو، انگلش او که د اردو په حواله کښې میا صېب ډېر مخکښې وه، خو په انگلش کښې زمونږ خپله دلچسپي نه وه...

په اول ځل زمونږ په نهم کلاس کښې میا صېب سره د انگلش پیرډ راغلی وه، نو میا صېب به مونږ ته زیات زور په (Active) او (Passive) باندې راکولو، ځکه چې دا زمونږ په امتحاني پرچه کښې راتلل او راغلي هم وو.

البته چې میا صېب به دا ډېر په مینه او شوق سره ښودل او په دې کښې یې رانه بیا امتحان هم په کاغذ اخستلو، نو بد قسمتي زما دا وه چې زه هر ځل د میا صېب په امتحان کښې پاتې راغلی وم. زمونږ د کلاس ملگرو کښې به دهغه هلک مزې وې، چې څوک به عمر خالد سره ناست وه، ځکه چې عمر خالد لینگویج کرې وه.

دغه رنگ یو ورځ مې د انگلش امتحان فېل کړو، نو کلاس ته ډېر په غصه او خفگان راغلم، نو عمر خالد ته مې خبرې او کړې، نو عمر خالد راته دا مشوره راکړه چې اوس به میا صېب کلاس ته د سزا دپاره راځي نو ته ورته ووايه چې زه په دې نه پوهېږم او د میا صېب سزا به هم داسې عجيبه سزا وه، چې مونږ به خندل...

میا صېب چې کلاس ته راغی نو زما د سزا وار وه، نو زه یې

یوه چوکه او وهلم، نو ماته د عمر خالد خبره رایاده شوه، نو ما ورته او وئیل چې:

((سر مونږ ستاسو په سبق نه پوهېږو))

البته نور هلکان پرې پوهېدل زما دا خیال وه، چې زه نه پوهېږم نو ټول نه پوهېږي. زما دې خبرې سره میا صېب ماله په غصه کښې په ملا باندې سوک راکړو او په غصه کښې یې راته وئیل چې:

((ته به نور زما کلاس کښې نه کښېږي))

د میا صېب د کلاس وخت ختم شو، نو عمر خالد میا صېب سره ستیاف روم پورې لاړو، نو د عمر خالد د خولې خبره ده چې:

((میا صېب وئیل چې: دې هلک ډېر ایکشن وانه خستو؟؟))

عمر خالد ورته په ځواب کښې ویلي وو چې:

((سر په دې ډېر هلکان نه پوهېږي دا ډېر سخت دے))

په لسم جماعت کښې مونږ سره یو هلک وه سبق کښې لږ کمزور ځان و. نو میا صېب په Active Pasive کښې مونږ ټولو نه امتحان واخست نو دې کښې ډېرو هلکانو غلط کړې وه او دې کمزوري هلک په لس (۱۰) نمبرو کښې اته (۸) نمبرې واخستې. په کلاس کښې د میا صېب پرې شک شو او نورو هلکانو هم ورته وئیل چې دې هلک نقل کړے. میا

صېب هغه هلك دويم ځل ځان سره د كمږې نه بهر اويستلو او په كاغذ ئې ترې امتحان واخست نو هغه هلك په كښې دوه (۲) نمبرې راغلې. نو ميا صېب ورته ووئېل چې ډېر وړان ئې او سزائې ورته ورنه كړه. ميا صېب به ډېر نه غصه كېدو بلكې ما زيات تر په لږ شان غصه كښې هم نه وه كتلې. يوه ورځ ورسره زه د سكول ميدان (گراونډ) كښې ولاړوم، نو دې وخت كښې ورله يو ناآشنا سړى راغى او مياصېب ته يې ووئېل چې:

(ماته دستخط او كړه):

دې سړي دا لهجه د جاهلو په شان وه... ځكه چې د دستخط خپل شرائط او معمول وي همداسې ورته مياصېب هم په ادب سره ووئېل چې:

(تاسو څوك ياست زه خو تاسو نه پېژنم؟)

دې سره هغه سړى په غصه كښې او په بدمعاشۍ سره خبرې شروع كړې نو مياصېب هم غصه شو تردې چې دوى سره خپلو كښې خبرې لږې تيزې كړې. دې مينځ كښې نور استاذان هم راغلل او هغه سړى يې پوه كړو او ميا صېب يې هم په دلاسه كړو.

د مياصېب غصه به هم عارضي د څه وخت دپاره وه. چاته به يې په زړه كښې «گونډې» نه ساتل ځكه خو يې هرڅوك

صفت كوي. اكثر به مياصېب د نهم او لسم كلاسونو هلكانو سره د انگلش پيرډ وه، نو كله كله به يې د دريو كلاسونو هلكان ټول را جمع كړل او باهر به يې په ميدان مونږ ته انگلش بنودو. په دې كښې به د مزې او خندا مقام وه، چې مياصېب به ځان سره وړوكې اسپيكر راخستې وه. په دې به هلكانو ډېر خندل...!!

د مياصېب په طبيعت كښې د خندا ماده ډېره زياته وه. د لسم كلاس واقعه راياده شوه، چې دا زما نه نه هيرېږي.

يوه ورځ مياصېب زمونږ نه په كاغذ امتحان واخستو، لس پنځلس دقيقو كښې يې مونږ ته په كلاس كښې خپله نتيجه واوروله او ورسره ورسره به چې د چا نمبرې كمې وې هغه ته به يې سزا هم وركوله. مياصېب د انگلش او د اردو ليكلو كښې ډېر ماهر وه، چې كوم لفظ څه رنگه ليكل كېږي او څه رنگه ادا كېږي، نو په هغه امتحاني پرچه كښې ټولو خپل خپل نوم لازم ليكلې وه. په هغې كښې زمونږ گران ملگري امتياز خپل نوم داسې لږ گډوډ ليكلې وه، نو مياصېب آواز او كړو چې هلكه په تاسو كښې «تمتياز» څوك دى؟... سزا ته دې باهر راشي... يو بل ملگري هم خپل نوم لږ غلط ليكلې وه، نو مياصېب آواز او كړو چې «اول گيد» دې هم باهر راشي، دې هلك خپل نوم «اول سيد» وه په دې مونږ دومره

کاني واچوې او کرنگېږي»
 میاصېب به داسې خبرې کولې خو چا به دا نه وئیل چې
 میاصېب داسې عجیبه خبرې کوي... د چا زړه به په داسې
 قسم خبرو نه خفه کېدو....

اصل کېنې دا هېڅ هم نه وو... د میاصېب د خلوص نتیجه
 وه، چې خلک به ترې په اسانه نه خفه کېدو او اکثر په دې
 کېنې زمونږ تجربه هم شوې ده... مونږ خپله کله کله چاته
 داسې نامه واخلو، چې په هغې کېنې خفگان ډېر بنسکاري،
 خو ملگري نه پرې خفه کېږي، ځکه چې ددې نه پرته مونږ
 هغه ملگري سره مینه هم ډېره زیاته کوو....

د لسم کلاس پرې بورډ امتحان واقعہ رایاده شوه. په پرې
 بورډ کېنې به میاصېب هال ته هسې چکري راتلو، نو یوه
 ورځ د انگلش پرچه وه. ما د «هائی سکول» په باره کېنې
 مضمون لیکل شروع کړي وه، نو د لفظ «مشکل» په انگلش
 کېنې په معنی نه پوهېدم. خواه کېنې راسره میاصېب ولاړ
 وه ما ترې تپوس او کړو چې:

«سر مشکل ته په انگلش کېنې څه وايي؟»

نو میاصېب جواب راکړو چې:

((Difficult))

زه حیران شوم چې اوس دا څنگه اولیکم....

زیات وخنډل، چې دا ملگري مونږ سره اوس هم ملاؤ شي نو
 مونږ ور پورې خاندو او د شوق او مینې نه ورته هم دده بدل
 نوم اخلو....

یوځل مونږ سره په کلاس کېنې یو ملگره وه چې «طارق»
 نومېده نو هغه ډېر زیات وران وه، کله چې د میاصېب پرې
 څنگه پام شو نو بې اختیاره یې ورته وئیل چې «رمیبه سم
 شه»

دې هلك نوم سره اوس مونږ ضرور رمیبه لاحقہ لگوو...

هرکله به چې په سکول کېنې څه پروگرام وه، نو په هغې
 کېنې به میاصېب د استیج چارواکې تر لاسه کولې.

میاصېب به په کېنې ډېرې بنې بنې لطیفې کولې....

یوځل یې په پروگرام کېنې څه لطیفه شروع کړې وه په نیمه
 کېنې یې لږ پرېښوده، اوس هغه لطیفه زما نه هېره ده، خو
 بیا تر ډېر وخت پورې به ورته هلکانو وئیل چې:

«سر هغه لطیفه مونږ ته پوره کړه»

میاصېب به هغې له طمه ورکړه، چې بیا به یې درته ووايمه»
 زمونږ گران ملگره عمر خالد به ډېر بنائسته او په بنه
 اندازه کېنې د انگلش تقریر کولو. یوځل یې په پروگرام کېنې
 تقریر او کړو، نو میا صېب په خدا کېنې دا وئیل چې:

«عمر خالد دومره بنه تقریر او کړو لکه چې په ډول کېنې

مياصېب په خدا شو او ويې وئيل:

«هغه مشکل ترې ښه و»

هم د دې په شان مياصېب مونږ ته يو لطيفه هم کړې وه، چې زه يې ستاسو نظر ته وړاندې کوم:

«يوکس د چانه تپوس او کړو چې «مشکل» ته په اردو کښې څه وايي... نوبل کس ځواب ورکړو چې «دشوار»....

نو دې اولني کس ورته او وئيل چې: «هغه مشکل ترې ښه د»

مياصېب به کله کله داسې عجيبه عجيبه لطيفې ويئلي، چې زموږ به په خدا خدا طبيعت خراب شو او ماته چې کله د مياصېب لطيفه اوس هم رايا ده شي ډېر وځاندم....

يوه بله لطيفه يې کوله چې ما په اول ځل د مياصېب د خولې نه اورېدلې وه.... وايي چې:

«يو سړي هگۍ (انډې) خرڅولې، نوبل کس راغی او هگيو

والا سره اودرېد او خپله پښه يې مسلسل خوځوله را خوځوله او ورته وايي چې:

«دې ټوکړۍ کښې څه دي؟»

هگيو والا ورته او وئيل چې:

«فی الحال خو په کښې هگۍ (انډې) دي او که لته دې ورکړه

نو بيا هېڅ هم په کښې نشته»

دې سره د مياصېب يو علمي لطيفه رايا دېرې چې:

«شتر مرغ يو ځناور دے... او شتر په فارسي کښې «اونښ»

ته وايي او مرغ خو تاسو پېژنئ... نو د شتر مرغ نه چا تپوس او کړو چې:

«ته ولې سامان نه وړې؟»

شتر مرغ ځواب ورکړو چې:

«ولې زه درته اونښ ښکارم چې سامان يو سم»

بيا ترې چا تپوس او کړو، چې ته ولې نه الوزې؟»

شتر مرغ بيا ځواب ورکړو چې:

«ولې زه څه مارغه يم چې والوزم»

مياصېب ترېخ ژوند ته د خور مرهم په لگولو ډېر ښه

پوهېده. مياصېب کښې دا يو ډېر عجيبه کمال و، چې مونږ

به يې د خدا مړه کړو... نو هغه به کله چې مونږ نه کوم سوال

او کړو داسې به يې او وئيل چې:

«که چا دا سوال حل کړو هغه دپاره د گوپيانو او چپلو هار

په انعام کښې»

کله به چې چا هغه سوال غلط کړو، نو مياصېب به داسې

وئيل چې:

«شاباش! ويرې گوډ» ډېر نالايقه يې....

په دې به مونږ ډېر زيات وخنډل او مياصېب به خپله مونږ

سره هم خندل.

دې کښې مهمه خبره داده، چې میاصېب ته معلومات وۀ چې خندا د ژوند یوه حصه ده.

یوځل په لسم جماعت کښې مونږ وو نو د میا صېب نه چا تپوس او کړو چې:

«سر هگی- (انډه) اول پیدا شوې ده که چرگه؟»

نو میاصېب او خندل او ورته یې ویل چې:

«انعام راکړه چې د دې ځواب درکړم»

وروسته بیا هغه وخت چا ددې سوال ځواب څۀ پام لرنه ونۀ کړه نو ما ډېر وخت پس چې کله زۀ پۀ کالج کښې وم، نو زما ذهن ته یو ورځ دا سوال راغلے او په دې باوري وم چې میا صېب سره د دې ځواب شته نو دا سوال مې ترې په مېسج او کړو نو میاصېب ماته د قرآن مجید دیو آیات په رڼا کښې ځواب راکړو چې:

«هگی- اول پیدا شوې، ځکه چې الله پاک په قرآن مجید کښې فرمایي:

مونږ ژوندي د مړو نه پیدا کوو او مړي د ژوندو نه پیدا کوو»

نو واقعي میاصېب ډېر ژوره مطالعه لرله.

میاصېب چې څومره د انگلش په میدان کښې مخکښې وۀ

هغه دغه رنگ د اردو په میدان کښې هم کافي حده پورې معلومات درلودل.

یو ځل زما د لسم کلاس د پري بورډ د «اردو» پرچه وه، نو ما خپله پرچه مکمل کړه، دې وخت کښې میاصېب راغے او زما پرچه باندې یې خپل نظر تېره کړو، بیا یې د سترگو نه چشمې لرې کړې او هم په دې الفاظ یې راته وویل چې:

«ډېره ښه پرچه دې کړې خو افسوس چې ښۀ استاذ یې اوگوري»

میاصېب له الله پاک ډېر قدر او عزت ورکړے وۀ. په سکول کښې او د سکول نه باهر خلقو ډېر قدر کولو، ځکه چې میاصېب به خپله د خلکو ډېر عزت او احترام کولو.

د پشاور پریس کلب لۀ اړخه د منشیاتو د روک تھام باره کښې یو پروگرام وۀ، چې په هغې کښې دهر سکول نه هلکانو ته دعوت وۀ چې کوم کسان ښکلي تصویرونه جوړلے شي، نو میاصېب د هغې پروگرام په برخه کښې زما او د سجاد خان نومونه درج کړل. مونږ یو خیالي دیو «پوډري انسان» انځور جوړ کړو. مونږ ته یې دا نۀ وو ویلي چې په فلانکي ورځ به «پشاور پریس کلب» ته ځو.

اچانک میاصېب رانه یوه ورځ تپوس او کړو، چې تا هغه تصویران جوړ کړي... ما جوړ کړي وو خو رانه کور پاتې

شوي وو. سجاد خان خان سره راوړي وو. میاصیب راته ووئیل چې راجه ستا کور ته په موټر سائیکل څو او هغه تصویرونه راوړو....

زه او میاصیب دواړه په موټر سائیکل سواره شو په لاره کښې بیا مونږ د ادب په حواله خبرې شروع کړې، چې کله مونږ د لاهورۍ دوروازي سره نژدې شو، نو میاصیب ماته دوه داسې نصیحتونه او کړل چې اوس هم زما په زړه او ذهن کې پراته دي.

اول نصیحت یې راته دا اوکړو چې:

«کله هم افسر شوي نو د خپلې اولنۍ تخواه پیسو کښې به نیمې پیسې خپلې خوریانو له ورکړې»

دویم نصیحت یې راته ډېر زیات مهم او د کاني کرښه اوکړه چې:

«کله هم استاذ شوي نو د هلك جیب او «رنګ» ته به نه گوري په دې کښې ستا د دنیا او آخرت تاوان دے»

دا خبره ډېر حقیقت لري په دې زموږ مشاهده شوې ده.

خلاصه دا چې زموږ کور ته راوړسېدو زه زر لارم هغه تصویرونه مې باهر راووستل، نو میاصیب د یو دکاندار سره ولاړې چېلۍ ته یې پانې ورکولې.

ما ترې تپوس اوکړ چې «سر دا ولې؟»

نو میاصیب په خدا خدا کښې راته ووئیل چې: «چیلۍ زما ډېرې خوښې دي.»

بیا په ۲۸ ستمبر کال ۲۰۱۱ء کښې زه، سجاد خان او میاصیب پشاور پرېس کلب ته لاړو. د پرېس کلب په دوازه کښې یو کتابونو والا ناست وه. میاصیب د هغه نه د غالب دېوان واخیست او نور بیا دننه ورغلو. په کرسو کښې مونږ ښه په آرام کښېناستو. سجاد خان سره کبمره وه هغه تصویران هم ووېستل، چې هغه سره اوس یو هم نشته....

بیا په خپل وار باندې میاصیب استیج ته ورغی او د «منشیاتو د روک تھام» باره کښې په اردو کښې یې ښې گټورې خبرې اوکړې او ورسره یې د داغ دهلوي یو دوه شعرونه ووئیل. پروگرام په ختمېدو شو مونږ ته یې یو سند هم راکړو، بیا د چائے وخت شو مونږ میاصیب سره کښېناستو او میاصیب به ماته بیکري مخې ته کوله... د میاصیب یو ډېره ښه لطیفه رایاد شوه، چې ما په اول ځل دمیا صیب د خولې نه اورېدلې وه. لطیفه څه داسې ده چې:

«یو پتواري ته چا اووئیل چې ماله خط اولیکه هغه ورته سمدستي ځواب ورکړو، چې بیا مې پښې خوگېږي، هغه بل کس ترې تپوس اوکړو چې خط خو په لاس لیکلې کېږي او خوگېږي ستا پښې؟.....»

پتواري ورته او وئيل چې كله زه خط اوليكم او هغه خط بل كلي ته لار شي، نو زما په خط څوك نه پوهېږي، نو بيا مجبوري وي چې زه لار شم او ورته هغه خط ولولم، نو ددې وجهې نه بيا زما پښې خوگېږي.

دا لطيفه يې هغه هلکانو په باره كښې ويلې وه، چې دچا به خط د پريزيات خراب وه.

ما به اكثر مياصېب ته په موبائيل بڼه معياري شاعري لېږله. ما ورته يو ځل د فيض احمد فيض يو غزل ولېږلو، نو مياصېب ماته په كښې د فيض دوه شعرونه راو لېږل، چې ورسره تاريخ او وخت هم درج دے:

چا په دوزخ ميں ے ملے نہ ملے
شخ صاحب سے جان تو چھوٹے گی

بہشت ميں بھی ملا ہے مجھے عذاب اليم
یہاں بھی مولوی صاحب ہیں میرے ہمسائے

دا شعرونه يې ماته په ۱۲ دسمبر کال ۲۰۱۲ء كښې د ما بنام په وخت ۱۲:۰۵ بجې را لېږلي وه.

او خته څه بهي وخته له ملگرو دې جدا كړم محفل هغه محفل دے خو ياران مې په كښې نشته هرچا چې دا شعر ليكلے دے، نو زما په نبض يې لاس اېښے دے... دا واقعي خبره ده. هم هغه سکول دے اوس خود

گوتو په شمار په كښې استاذان پاتي دي. زه زياتره سکول ته نه ځم، ځكه چې په كښې زما د ماضي د پېر خواږه خواږه يادونه دي او په تېره تېره د مياصېب ياد راته راځي، نو په دې حال كښې خپل زړه ته په دې شعر كښې داسې د اډگېږنه وركوم:

جہاں بھولي ہوئی یاد آکے دامن تھام لے دل کا
وہاں سے اجنبی بن کر گزر جانای بہتر ہے

خو بيا مې هم زړه نه قلا رېږي... ماته دا منظر ياد دے رانه نه هېرېږي چې په سکول كښې زمونږ اخري ورځ وه... ټولو ملگرو، استاذانو سره تصويرونه و وپستل، نو زه مياصېب پسې گرځېدم، مياصېب ما د سکول په ميدان (گراونډ) كښې پيدا كړو. مياصېب د سټېج په يو پورې ناست وه او موسم د يخنې وه. زه راغلم مياصېب سره كښېناستم ما ورته په خوشحالي كښې و وئيل چې:

«سر زه تاسو پسې سکول كښې گرځم او تاسو دلته يواځې ناست ياست! ولي...؟؟»

نو مياصېب ځواب راكړو چې:

«ياره! لږه يخي مې كېده او په دې رجسټر كښې لږ كار هم پاتي وه، نو دلته لږ نمر ته كښېناستم»

ما ورته په تلوار سره و وئيل چې:

«سر زه غواړم ستاسو یو تصویر اوباسم»

میا صېب راته ډېره په بنائسته لهجه کښې ووئیل چې:

«هن.....خه!»

ما د میا صېب یو دوه تصویران او پستل، چې بیا زما د لاپرواهۍ د وجهې رانه خراب شول، خو د هغه میدان او هغه د سټیج پورې رانه نه هېرېږي.

زه به چې کله هم میا صېب سره ملاو شوم نو ما به ترې ډېر سوالونه کول او زما دا اوس هم عادت دے چې کوم عالم دین، شاعر، استاذ یا یو مشر سره ملاو شم نو تپوسونه ترې کوم... هغه که د علم باره کښې وي او که د دنیا او که خه نور کار وغیره وي او دا پکار هم دي، چې سوال دخپل حد په دایره کښې اوشي... زمونږ د استاذانو خبره چې «جوړیاده سوال کرے گا، وه زیاده علم حاصل کرے گا»

دې تپوسونو سره به زمونږ په ژوند کښې راولاړې ټولې کشالې حل کېږي او په علم کښې به اضافه او وسعت پیدا کېږي او یقیناً زمونږ د ژوند د تېرولو دپاره هم د هغه گټوره لاره ده.

د میا صېب سره خبرو اترو، سوال او جواب کښې راته میا صېب او وئیل چې:

«زما د نوکړۍ دېرش کاله پوره شول په دې دېرشو کالو

کښې ما د ډېرې مجبورۍ نه خان له یو موټر سائیکل واخیستو او زما کور تر اوسه پورې کچه (خام) دے، ما نو دے کړے نه دے یعنی پوخ کړے مې نه دے او دا بلکل رښتیا خبره ده چې کله زه، عارف، عمر خالد او اجمل د میا صېب تعزیت دپاره د هغوی کور ته لاړو، نو هم هغه شانې کور یې وه. ما سوچ او کړو چې واقعي میا صېب په صداقت باندي خپل ژوند تېر کړو....

دا منظر په یقین سره زما د کلاس ملگرو نه به هېروي، خو ماته داسې یاد دے لکه دا اوس ساعت... مونږ په لسم کلاس کښې وو... او مونږ ته درې میاشتي چټیانې ملاو شوې. په یو حساب زمونږ اخري ورځ وه نو میا صېب په هغه ورځ هم مونږ له خپل د انگلش نوټسونه راکړل او د هغې پیسې یې لا تر اوسه پورې وانخستې... د داسې شخصیت بڼه هېرول زه ډېر بد گڼم...

بیا خه ډېر وخت پس ما میا عادل نثار صېب سره په فون رابطه او کړه چې مونږ به د میا صېب ملگرو سره ملاقات کوو چې هغوی د میا صېب په اړه خه تاثرات لري... او د هغوی سره د میا صېب څنگه او په خه ډول ناسته ولاړه شوې... نو مونږ بیا یوه ورځ او ټاکله چې د میا صېب ملگري ډېر دې هم په کلي کښې او هم په ښار کښې خو تر خپله وسه پورې به مونږ په کښې ځینو ځینو سره ملاقات وکړو....

◆ ډاکټر نصير احمد:

ډاکټر نصير احمد صېب د مياصېب ډېر نږدې دوست دے. نصير احمد صېب خپله د ډېر کمال خاوند او ادبي انسان دے. حاضر وخت د خليل مهمند کبمرج سکول چبرمين دے. ډاکټر نصير احمد صېب د مياصېب په ژوند مونږ ته يو مختصره شان رڼا واچوله، او د مياصېب په مرگ ډېر خفه وو او وئيلې بې چې مرگ زمونږ نه يو ښه دوست، ورور جدا کړو... د خپلو خبرو وضاحت يې په دې ډول وکړو چې مياصېب يو با عمله با ضميره، قابل او حساس علمي، ذوق لرلو... خو يواځې تردې حده نه چې د علم مجنون وو، بلکې ورسره په کښې چې کوم اوصاف وو هغه يې د سيرت، صورت او شخصيت داسې عکاسي کوله لکه څنگه چې ملغلره په هر اړخ برېښنا کوي... ډاکټر صېب د خپلو خبرو لږ وضاحت نور وکړو چې مياصېب ډېر خوش اخلاق، مهذب، خاکسار او د اخلاص و محبت نه ډک طبيعت لرلو. د معاشرې د حالاتو، واقعاتو د ژوند د کړکېچنو مسئلو نبض شناس وو... او د دې مسئلو د حل کولو يا مقابلي کولو يو لوی استاذ وو... د ژوند په مثبت اړخونو يې کوشش کړے وو. وده يې ورکړې وه او د ژوند منفي اړخونه يې د مثبت اړخونو په قوت حاصل کړي وو. ډاکټر صېب ډېر په

خفگان سره د يو خبرې اظهار وکړو چې مياصېب به ماته زما د سکول په اړه څه داسې خبرې کولې چې ما به نه منل، خو اوس د مياصېب هغه خبرو ته ما ځان تسليم کړو. او منم يې... د دې خبرې نه مونږ ته د مياصېب دور انديشي معلومېږي، چې د هغوی نظر صرف په حال نه بلکې د مستقبل لپاره به يې هم سوچ کولو... ويل يې چې مياصېب به ماله سکول ته کله کله راتلو او په هغې کښې به يې علمي اصلاحات کول... چې د هغه په برکت به سکول وده کوله، ويل يې چې د سکول په ميتنگونو کښې به هم مياصېب مونږ سره شريک وو. او استاذانو ته به يې د درس او تدریس طريقې ښودلې... چې کله به ماته څه مسئله پېښه شوه نو ما به زر مياصېب سره مشوره وکړه او د هغې څه حل به راوتو... ډاکټر صېب مونږ سره د مياصېب يو خاطره شريکه کړه. چې يو ځل مياصېب څه ضروري کار پيسې روان وو تادي پرې وه... دې وخت کښې يو نامعلوم سړے راغلي او د مياصېب نه يې څه تپوس او کړو نو مياصېب هغه خپل ضروري کار پرېښودو او ورسره روان شو. او هم په دې اخلاص کښې به مياصېب مېرڼے وو چې د هر چا به پکار راتلو...

◈ شمس السلام صېب:

شمس السلام چې اوس وخت کښې پر نسیپل دے او خپل تعلیمي هلوځول کښې مصروف دے او په خپل لښتنگ وخت کښې یې مونږ له وخت ویستو او د میاصېب په ژوند یې راته یو څو گټورې خبرې او کړې... شمس السلام صېب او میاصېب په کال ۱۹۸۲ء کښې بطور د سکول د «ډرائینګ» استاد په حیثیت یوځای شوے وة او بیا په ۱۹۸۸ء کښې میاصېب ایس-ایس-ټي شو او د وخت سره سره د دوی پروموشن کېدو. په نمبر ۲ سکول کښې هم شمس السلام صېب او میاصېب ۵ کاله یوځای و و شمس السلام صېب د میاصېب په اړه ډېر ښه معلومات را کړو... و وئیل چې زما او د میاصېب په خپلو کښې رورولي وه په ګپ شپ کښې هم به مونږ یوبل سره آزاد و و... وئیل یې چې کله به زه خپل کور کښې یواځې وم او یا به د میاصېب په کلي کښې څه مسئله وه نو میاصېب به ما ځان سره خپل کور ته راوستو. او شپه به یې راسره او کړه. وایي چې ما به میاصېب ډېر چېرل کله به مې ترې کتاب پټ کړو، کله به مې ترې موبائیل پټ کړو... څنگه چې مونږ د میا صېب د چائیو د عادت په باره کښې ذکر کړے وة، نو شمس السلام صېب هم داسې وئیل چې چائے او وچ پی به یې ځان سره

ګرځول... وایي چې ما به میاصېب ته په خندا کښې وئیل چې: "میاصېب ما به د شپې نه چیرې... او خوب به راله نه خرابوي... دا بېټک دے او خواکښې ورسره باورچي خانه ده چې څه دې هم پکار وي ورځه ورته..." وایي چې کله به زه د شپې راوینس شوم نو میاصېب به چائے څښکل او اخبار به یې کتل... وئیل یې چې مابه ورته وئیل: "ته خو ټوله ورځ ناوونگار یې او ترد شپې ناوخته پورې مصروف یې نو دا کوم وخت کښې خپله مطالعه کوي؟" نو راته به یې وئیل چې: "بس چې د شپې د خوبه را بیدار شم نو مطالعه کوم" وئیل: "چې کله په سیمونو کښې پیکج وغېره راوتل نو بیا به مې میاصېب په موبائیل تنګول" وایي چې میاصېب د غاښونو نه کمزورے وة، نو چې کله به مونږ ملګرو خپلو کښې د کبانو پروگرام او کړو نو کبانو سره د ذاتقې او خوند ډپاره «سرکه» هم رډي... نو میاصېب به په هر شي کښې د ډوډۍ وخت کښې ځان له ډوډۍ ماتوله (چورې کوله) نو په «سرکه» کښې به یې ډوډۍ ځان له ماته کړه... او د میاصېب د غاښونو په اړه میا عادل نثار صېب وئیل چې میاصېب به د غاښونو ډېر خیال ساتل په ورځ کښې به یې خامخا پنځه ځل مسواک استعمالوو.

شمس السلام صېب د خپلو خبرو لړۍ برقرار او ساتله او وئیل یې چې:

زه چې د نمبر ۲ سکول نه لارم نو بیا به می هم د میاصب سره ملاقاتونه کېدل... نو چې کله به هم زه نمبر ۲ سکول ته د میاصب ملاقات له راغلم نو میاصب به په «ستایف روم» کېنې د قهوې وغېره لنگر چلولو... او هره ورځ به یې په ستایف روم کېنې موجوده استاذانو باندې قهوه څښله او د چائيو خرچه به ټوله میاصب کوله... او دا خبره حقیقت هم د ډېر چې یوځل زما ملاقات د حبیب الرحمن صېب سره اوشو چې ما سره عمر خالد ملگره وه. حبیب الرحمن صېب هم د میاصب د قهوې صفت راته وکړو چې:

“میاصب په قهوه پخولو کېنې ډېر ماهر وه او مونږ ته یې اوس هم د قهوې هغه لنگر یاد د ډېر چې په ډېر اخلاص سره به یې مونږ له قهوه پخوله “شمس السلام صېب وئیل، چې ما به ورله کور کېنې چائې پخولو نو ما به ورته چائې اوبسودې چې څنگه دي؟

په چائې به هم پوهېدو... چې د رنگ والا چائې به وو نو نه به څښکله... بغير رنگ والا چائې یې څښکله... دې خبرې سره میا عادل نثار صېب وئیل چې کله به میا صېب زه بنار ته رالېږم نو د “مصالحې” یا چائيو وغېره پسې نو باقاعدې به یې راته دکان په گوته کړو چې فلاني چائې کېنې به د فلاني دکاندار نه به مصالحه او فلاني نه به چائې راواخلي...

«شمس السلام صېب» وئیل چې ما به کله کله میاصب غصه کولو دپاره ورته وئیل چې:

“مړه کېښنه نالائقه!” خو نه به غصه کېدو... وئیل یې چې بیا بچو ورله کله انټرنیټ برابر کړو... نو د سحر مونځ نه به یې مخکېنې ایکسپریس نیوز کتل...

د میا صېب د انگلش په اړه شمس السلام صېب هم ډېر حېران وو چې ده په انگلش دومره څنگه عبور حاصل کړی وه... بیا یې وئیل چې زما په کوڅه کېنې هم د میاصب یو څو ملگري وو، چې کله به میاصب راغی نو بیا به هغه ټول ورته راغونډ شول او گپ به مو ورسره لگول... وئیل یې چې میاصب ډېر باهمت انسان وه... دا به په سائیکل باندې کلي ته تلو راتلو... تر ډېر وخت پورې میاصب په سائیکل گرځېدو...

وئیل یې چې “اوس مونږ ملگري چې راغونډ شو، نو د میاصب کمی په کېنې ډېر محسوسه وو...” د دې خبرو په لړ کېنې میا عادل نثار صېب د میاصب یو عادت بیان کړو چې د ناشستې حلوه یې ډېره خوښه وه... اکثر چې په گاډو خرڅیږي نو دې له به او درېدو او حلوه به یې ترې خوړه... شمس السلام صېب راته یو “نایي” په گوته کړو چې کله به میاصب هغه ته په زمکه کېښناستو خپل وېښته به یې پرې سمول... او اوس هم چې زه کله په هغه لار را تېر شم او هغه نایي ته وگورم نو

◊ حاجي گل زاده صېب:

د میاصېب د وړو کوالي ملگره وو... د عمر په لحاظ ترې میاصېب لږ شان مشر وه. حاجي گل زاده صېب او میاصېب په یو سکول کښې زده کړه کړې، خو د سکول د جماعت په نزد میاصېب ترې یو څو جماعت مخکښې وه. حاجي گل زاده صېب هم د میاصېب مقصدي ژوند په اړه راته یو څو خبرې او کړې... وئیل یې چې میاصېب د مذهب په میدان او د سیاست په میدان کښې ډېر مخکښې وه... میاصېب یو نر پښتون او پوخ تبلیغي سره وه او زموږ په کلي کښې یو معزز تبلیغي وه... زموږ به یې ډېره رهنمایي، اصلاح کوله... وئیل یې چې میاصېب دومره همدرد انسان وه چې په چا به څه تکلیف وه نو هغه به وئیل نه میاصېب به ترې خپله پښتنه کوله چې څه حال ده؟ حاجي گل زاده صېب په خپل کلي کښې یو وړو کي شان د دوايي (مېډېسن) دکان دے نو وئیل یې چې زما کله په ښار کښې دکان وه نو چې میاصېب به کله سکول ته تلو نو هم به راسره ملا وېدو او چې کله به د سکول نه فارغ شو نو هم به راسره ملا وېدو... بیا چې کله کلي ته راغلم نو شپې به راسره تر ناوخته پورې ناست وه، گپ به مې ورسره لگول. د دې خبرو سره حاجي گل زاده صېب لږ ژرغونې شاني شو...

ماته میاصېب را یاد شي... د شمس السلام صېب سره د تفصیلي خبرو نه پس میاصېب لږ شان صېب زموږ ملاقات بل ملگرې سره او کړو.

د حاجي گل زاده صېب دې يوې خبرې زما هم طبيعت لږ گډوډ کړو چې مياصېب د هيرولو نه وه، خو مونږ په زوره هېر کړو، واقعي چې مونږ څو څو ځله کوشش وکړو چې مياصېب هېر کړو خو مياصېب نه هېرېږي د هغه يوه يوه خبره رايادېږي... دې خبرو په مينځ کې ميا عادل نثار صېب وئيل چې مياصېب څنگه په هسپتال کې به مونږ ته وئيل چې ماله فلانې شې راوړئ نو هم داسې به يې «حاجي گل زاده صېب» ته فون وکړو او لکه د رور په شان به يې ورته ووئيل چې راځې نو ماله در سره کهير يا فرني راوړه...

حاجي گل زاده صېب وئيل چې مياصېب دومره ساده او دومره اعتمادي انسان وه چې ماسره به ناست وه او جينکو به ورته فون او کړو او تر ډېر وخته پورې به ترې سوالونه تپوس کول. حاجي گل زاده صېب د زړه نه ډېر کمزورې وه نور توان يې ونه لرل او د سترگو يې او بڼکې روانې شوې او مونږ ته هم دا مناسب بڼکاره نه شو چې زارې يادونه ورله را تازه کړو او په زخمونو يې مالگې او دوږوو او دلته مو ورسره خپلې خبرې راغونډې کړې.

◆ منیجر عنایت الله صېب:

منیجر عنایت الله صېب چې په دې وخت کې په بینک کې د منیجر په توگه خپل خدمات ترسره کوي... منیجر عنایت الله صېب د مياصېب کلي وال هم دے او د ۴۰-۳۵ کلونو يې دوستانه هم ورسره وه... منیجر عنایت الله صېب وئيل چې زه او مياصېب د يوبل په طبيعت ډېر پوه وو او چې کله به ماته څه مسئله را پېښه شوه يا به مياصېب ته نو مونږ زړ يوبل سره ملاؤ شو او څه حل به مو ورته را ويستو... بيا يې د مياصېب سره د مينې په اظهار کې د خپلو خبرو وضاحت داسې او کړو چې:

”زما د بینک په اړه به مياصېب سره ډېر معلومات وو او مياصېب د تعليم په اړه به ما سره وو... چې کله به ما په محفل کې د تعليم په اړه خبرې کولې... نو خلق به راته حېران شول او راته به يې وئيل چې: «ته څه تعليمي اداره کې مياصېب ملازم يې چې د تعليم په اړه دومره معلومات لري؟»

نو وايي چې:

”ما به د مياصېب حواله ورکړه چې دا هر څه ما د مياصېب نه زده کړي دي او کله چې به مياصېب په کوم محفل کې د بینک په اړه څه خبرې کولې نو خلقو به ترې په تعجب سره تپوس

و کړو چې:

“تۀ بينک کښې منيچر يې چې دومره معلومات در سره دي؟”
نو وايي چې مياصېب به زما حواله ورکړه چې دا ټول معلومات
ماته د يو ملگري نه ترلاسه کيږي.

منيچر عنايت الله صېب د مياصېب يوه واقعه مونږ ته ذکر کړه
چې:

يوه ورځ زۀ او مياصېب په لاره کښې په داسې چاق چاق
قدمونو تېز تېز روان وو، نو مونږ سره دريم ملگرمه هم مل
شو... نو د هغه ملگري زمونږ تېز رفتاري ته پام شو نوراته يې

وئيل چې:

“هلکه څه هامته جامته روان وئ”

نو په دې کښې ورته مياصېب ډېر بنائسته او د خدا ډک
جواب ورکړو چې:

“کسان گدوون کوها تک ره تھے اور گدھے بچارے کسان کی وجہ سے هيټک ره
تھے”

نو هغه خبره يې خدا پلو ته بوتله.

منيچر عنايت الله صېب وئيل چې ټوله ورځ د بينک په کارونو
کښې او حسابونو کښې به ډېر سترې شوم... په اعصابو به
مې بوج وه، نو چې مياصېب سره به مې ملاقات وکړو نو هغه
سترپا به مې بالکل ختمه شوه... او په گپ شپ به مو خپل ټول

تکليفونه هرڅۀ ترڅۀ وخت دپاره هېر کړل...

منيچر عنايت الله صېب د مياصېب د تعليم او د مطالعې په
اړه دا وئيل چې زۀ او مياصېب به تر ډېر ناوخته پورې د
مياصېب په حجره کښې ناست وو او خپله مطالعه به مو
کوله... کله کله داسې شپې راغلي چې مونږ به تر سهاره پورې
ويښ وو او په خپله مطالعه کښې به مصروف وو... چې سهار
به شو نو زۀ به خپل دفتر ته لاړم او مياصېب به خپل سکول ته
لاړم... وئيل يې چې زۀ او مياصېب يوبل سره دومره نژدې وو
چې زۀ به چې حکومت له طرفه کوم ځاي ته (ټريننگ) ته لاړم...
نو مياصېب ته به زما ځانۀ معلوم وه او مياصېب به چې په
کوم ځانۀ په ټريننگ کښې وه نو هغه به ماته معلوم وه... او
صرف تر دې پورې زما او د مياصېب معلومات محدود نه وو
چې مونږ ته به د يوبل ځانۀ معلوم وو؟ بلکې چې موقع به
ملاوېده نو يوبل له به د ټريننگ ځانۀ ته هم ورتلو.

وئيل يې چې کله به د بينک له اړخه څۀ پروگرام وه او په هغې
کښې به د يار دوست اجازت هم وه، نو ما به ځان سره مياصېب
بوتلو... او چې د مياصېب به په کوم ځانۀ کښې پروگرام وه او
د ملگرو اجازت به هم وه، نو په هغې کښې به مياصېب زۀ ځان
سره بوتلم او بيا يې وئيل چې د مياصېب د برکته ما ډېر ځيان
وليدل او چې کله به زما چهتي وه او لږ شان به بور شوم نو زړ

به مې میاصېب ته فون او کړو چې راشه... که میاصېب به وزگار وۀ نو ضرور به راتلو... او که نۀ به وۀ او زگار نو ماته به یې ځائے پۀ گوته کړو چې ته هلته راشه.

د منیجر عنایت الله صېب نه مونږ ته دا معلومات هم تر لاسه شو چې په آخره کښې میاصېب په گلېهار علاقه کښې اکیډمي پراستې وه نو تقریباً یو کال به زۀ هلته سهار ورتلم ځان سره به مې پي شوده او ډوډی واخسته او هم هلته به مو پخه کړه او ناشته به مو او کړه... ده دې خبرې نه پس منیجر صېب لږ ژر غون شاني شو او آواز یې په مری کښې او نښتو او وئیل یې چې:

”کله هم چې زۀ د هغه اکیډمي پۀ لاره تېرېدم نو ورته نه گورم... ځکه چې ماته میاصېب او هغه زاړۀ وختونه ریا دیږي او زړۀ مې خفه کېږي“

منیجر عنایت الله صېب وئیل چې یو ځل پۀ د سمبر کښې راته امیر عالم صېب چې د میاصېب زور ملگر ۀ د مے... فون یې راته او کړو چې زۀ د کوره لري یم ته اکیډمي ته ورشه او گوره میاصېب ناروغه د مے... نو زۀ زر اکیډمي له ورغلم... چې اومي کتل نو میاصېب بیمار وۀ او د فالج علامات پرې ښکاره وو ما زر تر زره ډاکټر ته بوتلو... او ډاکټر نه چې او زگار شوم نو خپل کور ته مې راوستو او حجره کښې مې ورته د هیتیر انتظام او کړو... دې نه پس بیا کور واله پۀ صحیح توگه

هسپتال کې داخل کړو او هم په دغه دوران کښې زۀ عمرې له لارم، چې د عمرې نه فارغ شو او په ائیرپورټ چې کوز شو نو د کور تلو نه مخکښې مخکښې زۀ میاصېب له هسپتال ته لارم نو طبیعت یې لږ شان ښه وۀ... بیا د دې نه څلور میاشتې پس بیا ناروغه شو او علاج لپاره یې پینډی ته بوتلو... د روژې میاشت وه او په روژه کښې زۀ د میاصېب تپوس له پینډی ته لارم ډېر خوشحاله شو میاصېب زما پۀ راتگ او وایي چې ډېرې د زړۀ خبرې یې راته وکړې او یو فهرست یې راته وښود... د خپل اوږد سفر د تلو نه مخکښې یې دا څۀ د لین دین فهرست وۀ.

د منیجر صېب پۀ دې خبرو سره زما پۀ زړۀ کښې یو درد را پورته شو سترگې مې د اوبنکو نه ډکې شوې او پۀ زوره مې ځان ټینگ کړو... او د میاصېب حوصلې ته حیران شوم...

د منیجر عنایت الله صېب د تفصیلي او گټورو خبرو نه پس د منیجر صېب زوی عامر صېب چې حاضر وخت کښې د دولسم جماعت زده کونکے د مے. عامر صېب هم د میاصېب پۀ اړه څۀ خبرې مونږ ته او کړې... عامر صېب وئیل چې میاصېب چونکه د چائیو ډېر شوقی وۀ نو مونږ خاص د میاصېب لپاره د (بجلی چینک) اخستے وۀ چې دبجلی په زور به پۀ کښې چائے پخېدو... وئیل یې چې ما ترې څۀ وخت پورې پرهایي (ټیوشن) هم کړے

◊ امیر عالم صېب:

امیر عالم صېب (ريټائر پرنسپل) د ميا صېب په خاص ملگرو کښې د ميا صېب سره يې د ۱۹۸۸ء نه ياراننه دوستانه وه. امیر عالم صېب د ميا صېب په اړه مونږ ته ډېر ښه معلومات راکړو او د ميا صېب په اړه يې دا تاثرات لرل چې ميا صېب يو قناعت پسند، انسان وه د چا مال او پيسو ته يې زړه نه خوشحالول. صبرناکه شخصيت وه او په دوستۍ کښې صادق وه هر پر دې بچۍ به يې خپل بچۍ گڼل... او د خپل وس نه زيات به يې پرې تعليم کولو پام کوو. وئيل چې ما سره به يې خپل د زړه څه نا څه راز وئيل او خپلې ډېرې قيصې يې زما زوی ته کړي... د دې وجه دا وه چې ما د خپل زوی چې (جواد خان) نومېږي د هغه د پړه يې (ټيوشن) لپاره يو ملگر سره خبره کړې وه خو هغه سره مې سمون رانغې. په دې وخت کښې چرته ميا صېب خبر شو... او ماله راغې او راته يې وئيل چې زه به ستا زوی ته پړه يې (ټيوشن) کوم او هغه هم مفت.

ما ورته وئيل چې ستا خو خپله ډېر مصروفیات دي نوراته يې وئيل يې چې:

”زه ستا پکار رانشم او ته زما په کار رانه شې نو دا خو دوستي

وه او يو ځل يې ماته د انگلش ټسټ راکړو نو زما خط خراب وه، کله چې ميا صېب له ما خپل ليکل يورپو... نو ميا صېب څنگه زما ليکل او کتل نوراته يې وئيل چې: ”دا خو درله زه په غور سره نه گورم“

ما وئيل ولې؟

وايي: ”دې ليکلو ته خو دې او گوره (D) له دې خيټه ډېره راويستي ده“ د ميا صېب د خط په اړه هم ډېر مهارت لرلو.

عامر صېب بيا يو بله واقعه راته وئيله چې ميا صېب به زمونږ کور ته راغلو... زمونږ کور مخې ته به يې خپل موټر سائيکل او درولو نو ما به ورته وئيل چې: (سرزه به يې کور ته دننه کړم)

نوراته يې وئيل چې:

”ما ورته داسې تالا اچولې ده چې د چا پلار يې هم نه شي بوتلې“

چونکې زه او ميا عادل نثار صېب د منيجر صېب کور ته تلي وو نو ميا عادل نثار صېب راته هغه تالا په خپل موټر سائيکل پورې تړلې وښوده.

منيجر عنايت الله صېب په دې يوې خبرې خپلې خبرې راغونډې کړې او په ډېر سوخت سره يې اوئيل:

”مونږ د ميا صېب کمي ډېره محسوسوو ---!!!“

رورولي نه شوه“

نو وئیل یې چې بیا یې زما زوی ته پرهایې (تیوشن) شروع کړو
نو میاصېب به ځکه زما زوی ته خپلې ډېرې قیصې کولې...

امیر عالم صېب د خپلو د خبرو وضاحت کښې دا خبره را په
ډاگه کړه چې زه به کله کور کښې یواځې وم یا به مې زړه تنگ
شو نو میاصېب ته به مې فون وکړو چې ځان زرا رسوه راله...
میاصېب به ما کله کله کور ته هم شپې له راوستو او ماسره یې
کافي شپې کړي دي.

د امیر عالم صېب د خبرو په لړ کښې دا خبره هم واضح شوه او
بلکه د نورو ملگرو او زامنو نه هم دا خبره ثابت شوې چې د
میاصېب د سي-ایس-ایس ډېر ارمان وو. امیر عالم صېب
وئیل چې په خپلو بچو یې کوشش کړی خو قسمت ته منظور
نه وه... وئیل یې چې میاصېب یو ورځ زما کور ته راغی څهرې
نه یې د خفگان اثرات معلومېدل. ما ترې تپوس وکړو چې
میاصېب ولې خفه یې؟

راته یې وئیل چې زما مشر زوی میا راشد نثار خو KMC ته
لاړی.

«نو ما ورته وئیل چې خوشحاله پرې شه کنه؟»

وئیل یې چې:

«زما ارمان وه چې زه پرې CSS وکړم»

امیر عالم صېب وئیل چې بیا یې وخت په وخت د خپلو بچو نه
هم د سي-ایس-ایس هغه ارمان قطع شو... نو بیا یې زما زوی
جواد خان ته ملا او ترله چې دا به د سي-ایس-ایس دپاره
تیاروم خو د هغه نه هم نا امید شو... خو د میاصېب د اسي-
ایس-ایس ارمان په زړه کښې په غورځنگ وه.

بیا څه وخت پس یې د سي-ایس-ایس دپاره اکیډمی هم
پرانسته خو د میاصېب په طبیعت د سي-ایس-ایس شوق لرلو
والا شاگرد ورته ملاؤ نه شو. د امیر عالم صېب د دې خبرې نه
پس ماته خپل ارمان لکه د مجرم او درېدل چې زما خپله ارمان
وه چې زه دې د میاصېب په ژوند افسر شم... خو مرگې ډېر ظالم
دے په چا رحم نه کوي، خو بیا هم میاصېب چې ماته کومه
لاره سمه کړې وه په هغې زه خپل منزل کوم لکه د دې شعر په
معنی چې:

موت آگي نه هو مرے ذوق امید کو

مرومیوں میں کیف سا پانے لگا ہوں میں

د میاصېب نه محروم خو شوم خو ده هغه رابندولې هر څه نه د
ژوند رڼا او خوند اخلم...

امیر عالم صېب ډېر د سوخته او د غم ډکه خبره وکړه چې:

«په میاصېب خو بچي یتیمان شول خو د میاصېب ملگري یعنی

مونږه هم د یو ښه دوست نه محروم پاتې شو.»

بې ورسره هم وئيل چې:
 «که بالفرض زه دا کتاب اوليکم، نو ماته به په پاکستان کښې ژوند تېرول گران شي... که زه ترې لار شم نو زما بچو ته به ژوند گران شي».

امير عالم صېب سره بيا د سي-اپس-اپس په اړه څه خبره راغله نو چونکه ما سره ميا عادل نثار صېب هم موجود وۀ نو ميا عادل نثار صېب و وئيل چې:

«مونږ به چې کله کور کښې څه مرمت کول نو ميا صېب به راته وئيل چې: څه دپاره دومره خرچه کوي؟ سي-ايس-ايس وکړئ ښۀ ښايسته تيار کور به درته ملاؤ شي، نو وايي ډېر ارمان يې وۀ د سي-اپس-اپس»

امير عالم صېب وئيل چې مياصېب دوه ځل د سي ايس ايس امتحان ورکړۀ وۀ د اول ځل انټرويو خو مونږ مخکښې ذکر کړۀ... دويم ځل باندي امير عالم صېب وئيل چې په پرچو کښې يې ښۀ نمبرې راغلې وې، خو په انټرويو کښې ترې سوال غلط شوم وۀ، نو مياصېب ورته وئيل چې تاسو سوال سم کړئ زه به جواب درکړم. نو د دې د وجې ميا صېب بيا په سي ايس ايس کښې ناکامه شوم وۀ. نو ده دې ناکامتيا دوجې د مياصېب په ذهن کښې دا خلا پيدا شوې وه چې مانه به يو شاگرد هم نالاتق نه پاتې کېږي. په خپلو پيسو او په خپل

امير عالم صېب يو ډېره خوندي خبره وکړه چې مياصېب د خپلې مرضي مالک وۀ... مياصېب به چې کله څه خبره وکړه او زه به پرې پوهه شوم چې زما د خبرې گنجائش په کښې نشته نو بيا به زه د مياصېب مخې له نه ورتلم... دې کښې به ځينو ملگرو وئيل چې:

«امير عالم: ميا صېب وران کړۀ دۀ خو په دې کښې اصل خبره دا وه چې زه د مياصېب د دوستانې نه نۀ شوم صبريدۀ».

امير عالم صېب د مياصېب د قناعت پسندۍ په اړه راته يو عجيبه قيصه وکړه چې يو ځل مياصېب څه دوايي اخستله نو پيسې يې پکار شوې... خپلې پيسې ترې کور پاتې شوې وې ما پيسې راغۀ چې د څومره پيسو دوايي پکار وه هومره پيسې رانه طلب کړې نو ما ورته اضافي پيسې ورکړې نو واپس راکړې چې زما دومره نه دي پکار.

نو بيا زه په کور نه وم او مياصېب راغله وۀ او پيسې يې کور پرېښې وې.

نو تر دې حده پورې به مياصېب فضول خرچي نۀ کوله.

بقول امير عالم صېب «چې مياصېب به په کتابونو او اخبارونو ډېره خرچه کوله»

امير عالم صېب په دې خبرو هم مونږ ته رڼا واچوله چې:
 «مياصېب ويل چې زه ترهگري، خلاف يو کتاب ليکم خو دا به

کوشش به زه هغه تعلیم سره مخ کوم او د تعلیم په اړه مونږ ځای په ځای خبره کړې چې میاصېب به خلقو له په خپله خرچه داخله کوله.

امیر عالم صېب وئیل چې: زه د میاصېب په طبیعت باندې دومره پوهه وم چې یو ځل میاصېب څه لانجه وغږه کړې وه نو ماله کور ته راغله او په غصه وه او راته یې وئیل چې:

«زه ریتارمنت اخلم»

چونکه زه خو پرې پوهه شوم چې سره غصه د نو ما ورته وئیل چې:

«اوس په آرام او دده شه خوب وکړه سهار به درخواست ولیکو او دواړه به لاړ شو استعفی به واخلي»

چې سهار شو نو غصه یې سره شوې وه نو هغه د استعفی اخستلو لانجه ختمه شوه.

وئیل یې چې: میا صېب ډېر نر سره وه کله چې به میاصېب سره مېلمانته وو او زه به کور کښې نه وم، نو زما زوی (جواد خان) ته به یې آواز وکړو چې د حجرې دروازه خلاصه کړه ماسره مېلمانته دي او وئیل یې چې تردې حده پورې مونږ یو بل سره جوړښت درلود چې ما به ذاتي مشوره چې رور سره هم نشو کولې میاصېب سره به مې کوله. او د دې وجه هم دا وه چې میاصېب امانت دار سره وه او دیو خبره به یې بل چاته نه

کوله راز به یې په راز ساتلو. سپک لمن انسان نه وو. امیر عالم صېب هم د میاصېب د چایو په اړه وئیل چې چائې چینی هر څه به یې ځان سره گرځول نو ما به ورته کله کله وئیل چې «زما کور ته راځې نو دا شیان ځان سره مه راوړه. زما کور کښې باور چې خانه شته. څه دې کار وي ماته وایه زه به درله پخوم» او بل دا چې میاصېب زما کور ته هدو پردې کور ویلي نه وه چې رابه غلو نو راته حکم به یې کول چې نن دا شې پوخ کړه زما پرهیز دې دا راوړه... بیا یې وئیل چې:

یو ځل مې کور ته شپې لپاره راوستو او ورته مې وئیل چې داسې ذاتي مشوره در سره کوم... نو په دې وخت کښې ورته د کور نه فون راغی نو اول یې ورته په فون وئیل چې زه نه شم درتله، نو خبره داسې سنگینه شانه وه، نورانه روان شو او راته یې وئیل چې «سبا به گپ لگوو» نو بیا مونږ هغه مشوره د غرمې وخت کښې وکړه.

امیر عالم صېب وئیل چې په دې ۳۰-۳۵ کالو کښې مانه میا صېب صرف دوه ځل خفه شوه.

امیر عالم صېب خپلې خبرې په دې سو درد نه ډک لفظونو کښې راته وئیل چې:

«هره شپه هر ساعت راته میاصېب نېغ او دریرې او ژړا راشي»
د میاصېب د ټولو ملگرو سره د ملاقات او د هغوی د

◆ استاد منصف خان صېب:-

حاضر وخت منصف خان صېب د هائي سکول استادۍ په څوکۍ ناست خپل فرايض انجام ته رسوي. منصف خان صېب د مياصېب کلي وال هم دے او ملگرے هم... بقول منصف خان صېب چې ۱۹۸۷-۸۸ نه زما او د مياصېب ياري دوستي ده. منصف خان صېب د مياصېب په ژوند مونږ ته رڼا واچوله وئيل يې چې زه د مياصېب په شخصيت او په اخلاق چې څومره هم خبرې او کړم نو دا به داسې وي لکه په اوږو کښې د مالگې برابر... مياصېب يو ښه پلار، ښه رور او ښه دوست وۀ ما نه په دومره وخت کښې يو يا دوه ځل خفه شوے وي او خفگان به يې هم داسې وۀ چې گهنټه پس به مونږ گپ لگول وئيل يې چې ما به کله ډېر غصه کړو، نو ماته به يې اندازه د تندي نه اولگېده... ډېر په سخته به غصه کيدو او زما د مياصېب سره څو څو ځل ترانسفر يوځاي شوي او هغه هم په يوځاي کښې... وئيل چې ما د مياصېب نه ډېر څه زده کړي کله چې به مياصېب گږېدو نو ما به ورته پوره غوږ کښودو زه به مياصېب ته ډېر حېران وم چې مياصېب د الفاظو ذخيره د کوم ځاي نه ياده کړې ده. وئيل يې چې کله به زه مياصېب سره ملاؤېدلېم نو زيات تر به منيجر عنايت الله صېب په حجره کښې زمونږ ملاقات

مياصېب په ژوند تاثرات او مياصېب سره د مينې د اظهار په لږ کښې ماته د اکرام الله گران بابا دا شعر رايايد شو چې:
د گران په قبر که وښه زرغون شي
ياران ژوندي دې وي صحبت دې نه مري

کېدو... او چونکه پخوا به موبائیل نه وه نو زما د میاصېب سره په ښار کښې د حاجي گل زاده صېب په دکان کښې ملاقات کېدو. وئیل چې زه صرف یو ځل په ۱۹۹۱ء کښې د میاصېب سره د ذاتي هلو ځلو په لړ کښې اسلام آباد ته چکر له تلې وم.

وئیل یې چې میاصېب به کله استاذانو ته څه تیرینګ ورکول نو په هغې کښې به زه هم موجود وم او خپله زده کړه به مې ترې کوله چونکه میاصېب په انګلش کښې ډېر ماهر وه نو ما هم ترې په ۱۸-۲۰ کالو کښې ډېر انګلش زده کړو او میاصېب به ماله پرې باقاعدې شتاباسی هم راکول. منصف خان صېب د میاصېب د ګپ په اړه و وئیل چې:

«د میاصېب ګپ به هم زموږ د پاره سبق وه او په هغې کښې به ترې هم موږ خپله زد کړه کوله».

بیا یې وئیل چې:

«زه اوس هم په سکول کښې نورو استاذانو ته د میاصېب ذکر کوم» چونکه میاصېب خو یو ملنګ انسان وه نو منصف خان صېب د میاصېب د سادګۍ په اړه راته و وئیل چې:

«کله به په کوم محفل کښې میاصېب ناست وه او په هغې کښې به داسې افسران هم ډېر تکبر سره ناست وه... خلقو ته به د میاصېب د لباس او حلیې نه داسې معلومېده چې دا چرته

داسې تبلیغې وغېره دے خو چې کله به میاصېب خپلې خبرې شروع کړې نو ټول محفل به ورته ګوته په ځله شو چې دا څومره عالم فاضل انسان دے»
وئیل یې چې:

«زما د ایم ایډ په امتحان او زد کړه کښې ۷۰ فیصده د میاصېب مدد وه. ددې وجه هم دا وه چې ما به میاصېب په قلاړ نه پرېښود. ځای به مې ورسره وټاکل چې سبا به په کوم ځای کښې کېښو چې کلاس واخلو، چونکه موبائیل به نه وه نو میاصېب به ځای راوښودو چې:

«فلاني ځای کښې به کېښو».

نو په داسې طریقې به ترې ما خپله زد کړه کوله.

منصف خان صېب وئیل چې د میاصېب مرګ زموږ ډېر څه خراب کړل زموږ ماشومان هم د میاصېب د علم نه محروم پاتې شول. وئیل یې چې میاصېب به زما بچو ته پر هائي (ټیوشن) کول، نو ما به ورته د پیسو وئیل چې پیسې درکوم خو میاصېب به نه اخستې. یو ځل مې ډېر پرې غصه کړو نو راته یې و وئیل چې:

«د خپلو بچو نه څوک پیسې اخلي؟»

ما ورته و وئیل چې:

«هغه خو سمه ده خو ته خو غریب سرے یې زما بیا هم گزاره

کېرې) خو مياصېب به پۀ دې خفه کېدو.

وئيل يې چې «د مياصېب دا منظر رانه نه هېرېرې چې پۀ اول
خل د بيمارۍ نه لږ ښۀ شوۀ وۀ... زۀ سره د خپلو بچو تپوس له
لاړم، نو مياصېب مې اوکتل ډېر خوشحال شوم طمع مې ترې
پيدا شوه، خو مياصېب پۀ خبرو خبرو کښې پۀ ناسته داسې د
پرېشانۍ جوته او خوړه، نو زۀ ډېر خفه شوم» د دې واقعي سره
منصف خان صېب په ژړا شو... او راته يې ووييل چې «زۀ اوس
خپل کلي «موسلې زمۀ» ته هم نه ځم. کوم کوم ځاي کښې زما د
مياصېب سره ملاقات شوم هغه ټول ځايونو ته نه ځم»
منصف خان صېب د مياصېب سره د خپلې مينې اظهار پۀ دې
الفاظو سره اوکړو چې:

«زما والد صېب او رور مې وفات شو هغه زما دپاره غم وه خو
د مياصېب وفات د ټولې معاشرې غم دۀ»

د خپلو خبرو پۀ وضاحت کښې دا هم ووييل چې زۀ يې
دوستانې او مينې ته پۀ سلام شوم... وئيل يې چې:

«که د مياصېب پۀ ځاي زما زوی وفات شوم وۀ نو زۀ پرې
راضي وم... خو د مياصېب پۀ مرگ نه...»

الله پاک دې د مياصېب د ملگرو دا صحبت تل آباد لري او الله
دې دوی له لوئې عمر ورکړي.

د مياصېب د ملگرو سره ملاقات نه پس د مياصېب زوی

ميا عادل نثار صېب زۀ ځان سره خپل کلي ته بوتلم او د
مياصېب په قبر مونږ حاضرې اوکړه څنگه چې د مياصېب د
ملنگۍ طبيعت وۀ هم داسې يې قبر کچه وۀ... د مياصېب قبر
ته مې کتل ژړا راغله او د عبدالرحمن بابا دا اشعار مې ميا
عادل نثار صېب ته ووييل چې:

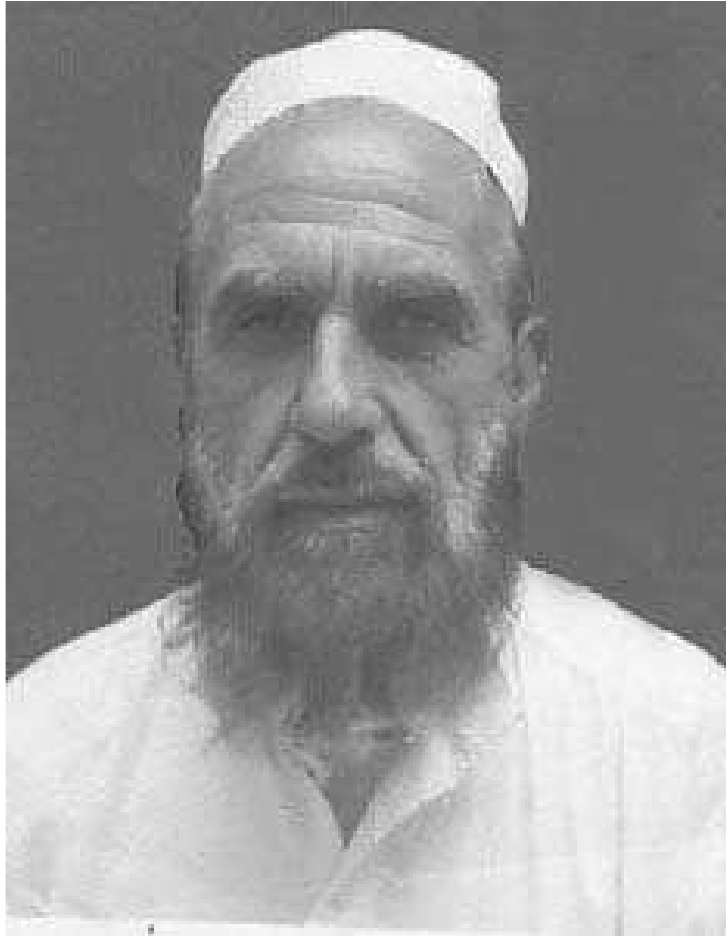
دوباره دې راتلۀ نشته په دنيا
نن دې وار دۀ که دروغ کړې که رښتيا

تېر ساعت پۀ مثال مړمۀ د لحد دۀ
مړې چا دي ژوندي کړې پۀ ژړا

بيا ميا عادل نثار صېب ځان سره روان کړم او يو دکان په پلو
يې بوتلم او راته يې اوبندو چې دې دکاندار سره به مياصېب
تر شپې ناوخته پورې ناست وۀ.

الغرض دا ټول گډوډ واقعات، لطيفې ما د دې دپاره
اوليکلې، چې زما په خپله حافظه باور نشته او بله دا چې په
دې خبرو کښې ما تر خپله حده پورې رښتین ولي ليکلې...
او اميد دۀ چې ان شاء الله په دې خبرو کښې به ما د چا دل
آزاري نه وي کړي او محض په دې خبرې ما د مياصېب سره د
خپلې سپېڅلې مينې اظهار کړم دۀ.

زۀ خپلې خبرې راغونډوم او په اخر کښې د خپل ارمان باره
کښې به د خپل معزز استاذ او د گورنمنټ کالج د اردو

چيرمئين خالد سهيل ملك صېب ديو مقالې حواله ليكم،
چې دا زما د زړه ارمان وه او حقيقت د مې دا به تر ډېر وخته
پورې هم داسې وي... هغوی وايي چې:
((خواب دکھانے والے نے خواب دکھائے۔ لیکن تعبیر نہیں بتائی))

خپلو ټولو استاذانو او خپلو خوږو ملگرو سره د خپلې
بې کچه مینې اظهار

16. get	got	got, gotten	getting	gets	get
17. run	ran	run	running	runs	run
18. walk	walked	walked	walking	walks	walk
19. eat	ate	eaten	eating	eats	eat
20. fly	flew	flown	flying	flies	flight
21. flow	flowed	flowed	flowing	flows	flow
22. try	tried	tried	trying	tries	trial
23. die	died	died	dying	dies	death
24. Kill	killed	killed	killing	kills	death
25. break	broke	broken	breaking	breaks	breakage
26. take	took	taken	taking	takes	take
27. give	gave	given	giving	gives	gift
28. fall	fell	fallen	falling	falls	fall
29. say	said	said	saying	says	saying
20. tell	told	told	telling	tells	tell
31. win	won	won	winning	wins	win
32. lose	lost	lost	losing	loses	loss
33. sing	sang	sung	singing	sings	sing
34. drop	dropped	dropped	dropping	drops	drop
35. open	opened	opened	opening	opens	opening

دا نوټس میا صېب مونږ ته په نهم جومات کښې را کړې وو، چې تردې دمه ماسره محفوظ دے.
(محمد طاهر عابد طائر)

GUARANTOR

For Students:- Chairman/Head of Institution
For General Public:- Public Gazetted Officer of Federal/Provincial Government

I certify that Mr. Muhammad Tahir is known to me, I will be responsible for loss of books/reading material or any violation of library rules by the above should stated member

Name: Mian Nisaruddin
Designation: V. Principal
Department: Education
Phone:- 0333 9894860
Address:- Vil. d. P.O. Musazai Peshawar

Signature & Stamp
Principal
Centennial Model High School Peshawar City.

GS&PD.NWFR-1447--Archives-50000--21.5.2008--(15)--Archives Muzungu City

دا هغه لیک دے چې میا صېب ماته په کال ۲۰۱۲ء کښې دستخط کړے وو... بیا مې د عبدالرحمن بابا کتب خانې انچارج حاجي صفر خان صېب په برکت په کال ۲۰۱۵ء کښې تر لاسه شو.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English